

3. SZÁMÚ MELLÉKLET (A PÁLYAMUNKA BORÍTÓLAPJÁNAK MINTÁJA)

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**A zöld befektetések finanszírozásának
szabályozása Magyarországon**

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. november 27.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. A zöld finanszírozás meghatározása, folyamata.....	5
2.1. “Green finance”, “green bonding”	5
2.2. A zöld finanszírozás folyamatának fő szakaszai	8
2.2.1. 1.szakasz: A társadalmilag felelős befektések előnyben részesítése	8
2.2.2. 2. szakasz: Az ESG (Environment, Social, Governance) faktorok adaptálása és a külső költségek internalizálása.....	8
2.2.3. 3. szakasz: A fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás hatásbefektetéssel	9
3. Szakpolitikai és jogszabályi háttér.....	10
3.1. ENSZ Fenntarthatósági Célok	10
3.2. A Párizsi Megállapodás	10
3.3. Az Európai Zöld Megállapodás.....	11
3.4. Az Európai Unió Fenntartható Finanszírozás Akcióterve – Taxonómia rendelet.....	12
4. A Magyar Nemzeti Bank törvényen alapuló tevékenységei és a fenntarthatóság	16
4.1. A fenntarthatóság és a monetáris politika kapcsolata.....	16
4.2. A Magyar Nemzeti Bank prudenciális felügyeletének jelentősége	17
5. Zöld pénzügyi megoldások	19
5.1. Zöld Otthon Program.....	19
5.2. Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program	23
5.3. Zöld részvények és részesedések, zöld vállalkozások.....	24
5.4. Zöld ingatlanok	27
6. Zöld pénzügyi termékek – a kereskedelmi bankok szerepe	30
7. Összegzés, következtetések, de lege ferenda javaslatok	33
8. Irodalomjegyzék.....	35

1. Bevezetés

Napjainkra már minden kétség nélkül kijelenthető, hogy a gazdasági, szociális, illetve környezeti kérdéskörök nagy mértékben állnak egymással kölcsönhatásban Ennek értelmében szükséges kiemelni azt a tényt, hogy a pénzügyi intézményrendszer az előbb említett három kritériumnak megfelelő politikát kell, hogy folytasson, hiszen fontos, hogy ne „csak” egy jól működő gazdasági infrastruktúrát tartson fenn, hanem azoknak legyen mind *társadalmi*, mind *környezeti* haszna is.¹

Ahhoz, hogy csökkenteni lehessen a klímaváltozás ütemét, óriási mértékű pénzügyi és emberi erőforrásra van szükség.² Itt nagyon fontos megjegyezni, hogy a szóban forgó, szükséges becsült beruházási volumen akkora, hogy a magánforrások bevonása és az erre való ösztönzés mind a banki hitelek piacán, mind a tőkepiacokon *elengedhetetlen*.³ A tőkés és imperialista gondolkodás által vezérelt világban szükség van a fenntartható fejlődésre, hogy a bolygó a jövő nemzedékek számára is létezzen. Ezek figyelembevételével, a következő állítást kívánom igazolni a dolgozatban: Magyarországon a jogi szabályozás „*up-to-date*” a *zöld befektetések finanszírozása* terén.

A dolgozat – a területi korlátokra való tekintettel – nem taglalja, mégis szeretném felhívni a figyelmet a téma emberi jogi vonatkozásaira is, hiszen véleményem szerint szervesen befolyásolja az egészséges környezethez való jog érvényesülését. A fenntarthatósági igények teljesítése érdekében felelősségtudat alakul ki a vállalatok és azon befektetők körében, akik invesztálnak a vállalatokba. Azonban több kérdéskör is felmerül az ügy kapcsán. Például, mi történik akkor, ha a vállalat megtéveszti a befektetőit és a fogyasztókat azzal, hogy azt állítja, hogy a terméke környezetbarát, és ezáltal jut nyereséghez (Greenwashing⁴)? És pontosan mit értünk az alatt, amikor azt állítjuk valamiről, hogy „zöld”?⁵

A dolgozat alapvetően három fő részre tagozódik. Az első részben bemutatásra kerül maga a *zöld finanszírozás*, illetve, hogy milyen eszköztárral rendelkezik, mi a folyamata. Az első részben fogom bemutatni az ESG-szabályozást is, ám mivel úgy gondolom, hogy ez egy önálló

¹ PÁNOVICS ATTILA: A fenntartható finanszírozás felelőssége – újabb lépések az Európai Beruházási Bank elszámoltathatósága érdekében (EJ, 2023/4., 30-36. o.)

² KOLOZSI PÁL PÉTER – LADÁNYI SÁNDOR – STRAUBINGER ANDRÁS: Pénzügyi eszközök klímakockázatának mérése – Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat, Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 1. szám, 2022. március, 113–140. o.

³ DR. BATTÁ JUDIT – Vállalati hitelek, zöld pénzügyek – előadás a Pénzügyi Jogi Akadémia (Budapest Institute of Banking) keretein belül – Budapest, 2023. február 17.

⁴ Lásd bővebben: STEPHEN KIM PARK: Investors as Regulators: Green bonds and the governance challenges of the sustainable finance revolution, 2018

⁵ HARAN C: Political economy of green finance: Analysing its effect on the development of legal framework in: Indian Journal of Integrated Research in Law; Volume III Issue III; 1-3 o.

dolgozat témája is lehetne, igyekszem *röviden* bemutatni az aspektusait. Külön ki fogok térni a jegybank szerepére is, hiszen ez egy ilyen témájú dolgozatban elengedhetetlen. A dolgozat gerincét a zöld *befektetések finanszírozásával* kapcsolatos magyarországi szabályozás fogja adni. Igyekezni fogok bemutatni, hogy a magánszemélyeknek és a vállalkozásoknak milyen lehetőségeik vannak jelenleg Magyarországon, hogy *zölden* fektessék be pénzüket. Ismertetésre fog kerülni a Magyar Nemzeti Bank monetáris politikájának, illetve prudenciális felügyeletének jelentősége, illetve a Magyar Nemzeti Bank zöld programjai, amelyek egyébként önmagukban is zöld *befektetési* lehetőségek. Az utolsó rész, a kereskedelmi bankok egyetlen fejezetet kap, hiszen a Magyar Nemzeti Bank tevékenységéhez nagymértékben hozzáköthető a kereskedelmi bankok felügyelete, illetve az általuk támogatott hitelek. A dolgozat zárásaként összegezni fogom a témából levont következtetéseket, illetve de lege ferenda javaslatokat fogok megfogalmazni.

A dolgozat interdiszciplináris, néhol vannak benne erős környezetjogi elemek, néhol gazdaságtudományi utalások, illetve a gazdaságtudományok által alkalmazott módszerek, mint például diagramok. Mindezek mellett szeretném kijelenteni – és ezzel egyidejűleg lezárni a bevezető részt –, hogy igyekeztem megtartani a már közjogi szemlélődést a témát illetően.

2. A zöld finanszírozás meghatározása, folyamata

2. 1. “Green finance”, “green bonding”

A 2000-es évek elején a külföldi szakirodalomban a „*green banking*” kifejezést használták, amikor a bankok működése és a környezeti tényezők kapcsolatát vizsgálták.⁶ Napjainkra már a „*green finance*” a használatos *terminus technicus*. A magyar szakirodalomban „zöld pénzügyekként” és „fenntartható pénzügyekként” szoktak rá hivatkozni. A fenntartható jelző használata nyomatékosítja, hogy a környezeti tényezők figyelembevétele mellett a *társadalmi és vállalatirányítási* tényezőket is figyelembe veszi ez a fajta tágabb értelmezés.⁷ A dolgozatban főként a „zöld finanszírozás” terminus technicus kerül alkalmazásra tekintettel arra, hogy a „*green finance*” magyarul „zöld finanszírozásként” jelenik meg az Európai Unió intézményei által kibocsátott dokumentumokban is. Jelenleg nincs konszenzus arról, hogy mit jelent a „zöld finanszírozás”. Egy álláspont a szerint a „zöld finanszírozást” a következőképpen lehet definiálni: „A zöld finanszírozás egy olyan szervezett pénzügyi tevékenység, termék vagy szolgáltatás, amelyet a környezet fenntarthatóságának előmozdításának érdekében hoztak létre. Különböző kölcsönökből, finanszírozási hitelviszonyt megtestesítő eszközökből és befektetésekből áll, amelyek célja a zöld projektek fejlesztésének előmozdítása, vagy a hagyományos projektek környezeti hatásainak enyhítése.”⁸ A „zöld befektetők” a pénzt *globálisan* fektetik be, jellemzően olyan *fenntartható* tevékenységekbe, amelyek jelentős környezeti előnyökkel és tisztességes profittal szolgálnak. Ez magában foglalhatja az erdőirtás elleni küzdelmet és a környezetszennyezés visszaszorítását célzó programok finanszírozását is. Utalhat a „zöld hitelezésre”, amely a fenntarthatósági projektekhez nyújtott kölcsönöket jelenti, vagy a „zöld tőkebefektetésre”, amely a környezetvédelemmel kapcsolatban álló vállalatok részvényeinek vásárlását jelenti.⁹ Elmondható, hogy a zöld finanszírozás egyre nagyobb teret hódít, mivel a nemzetközi közösség igyekszik megfelelni az éghajlatváltozásról szóló 2016-os párizsi megállapodásnak, miközben a kormányok és a vállalkozások is arra törekednek, hogy csökkentsék a szén-dioxid-kibocsátásukat.

⁶ PINTÉR ÉVA – DEUTSCH NIKOLETT: A fenntartható fejlődés elvei és azok érvényre jutása a banki gyakorlatban (I. rész) in Vezetéstudomány XLII. Évf. 2011. 12. Szám; 13-22. o.

⁷ TÓTH BALÁZS, LIPPAI-MAKRA EDIT, SZLÁDEK DÁNIEL, KISS GÁBOR DÁVID: Az ESG-információk hozzájárulása az európai bankok pénzügyi stabilitásához in Pénzügyi Szemle 2021/3.; 441. o.

⁸ SEAN FLEMING: What is green finance and why is it important? in: World economic forum; 2020. 11. 20.; <https://www.weforum.org/agenda/2020/11/what-is-green-finance/> (2024. 11. 10.)

⁹ Ennél a pontnál szükséges a kereskedelmi bankok szerepe, hiszen az állami támogatásokon felül kérdéses, hogy az egyes kereskedelmi bankok milyen feltételeket kínálnak.

A fent említett tényeken túl szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy mennyi lehetőség rejlik benne az innováció számára. Bizonyíték erre, hogy minden évben új értékpapírok és befektetési konstrukciók jelennek meg világszerte. Ennek során *zöld kötvényeket* bocsátanak ki annak érdekében, hogy forrásokat teremtsenek környezetbarát projektek számára, az éghajlatváltozás elleni küzdelem és a fenntartható fejlődés követendő példájának megteremtése érdekében. A közelmúltban az Európai Unió elköteleződését fejezte ki az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság, illetve a fenntartható fejlődés mellett. Kifejezetten igyekszik arra, hogy elősegítse fenntartható növekedést előmozdító pénzügyi rendszer megvalósulását a szabályozási környezet *univerzális* átalakítása által. Ennek összességében az a célja, hogy azok a beruházások és tevékenységek, amelyek a környezeti fenntarthatóságot segítik elő, kedvezőbb finanszírozási feltételeket kapjanak, mint a „nem zöld” és kiváltképpen nem a „barna” beruházások és tevékenységek.¹⁰

Most, hogy tisztázásra került, hogy mit értünk a „*green finance*” alatt, dolgozat központi témájára való tekintettel szükséges meghatározni a „*zöld befektetés*” („*green investment*”) pontos jelentését. Először is szükséges megfogni a *befektetések* mibenlétét általában. Erre a releváns gazdaságtudományi szakirodalmat hívom segítségégül, amely explicit módon jellemzi ezen szakkifejezést. „*A befektetés a gazdaság működésében az egyik legfontosabb vállalkozói funkció. A befektetés és beruházás egyaránt irányulhat termelő dologi tőkébe és a legkülönbözőbb értékpapírokba. A befektetés a mai és a jövőbeli gazdagság növelése érdekében történik. A beruházásra kerülő pénzalapok vagy saját tulajdonúak, vagy kölcsönvételtől származnak; forrásuk a fogyasztás elhalasztása nyomán képződő megtakarítás.*”¹¹

Ki kell emelni, hogy a *zöld befektetések* finanszírozása a fenntarthatóbb gazdasági modellre való átállás motorja. A UBS 2020 jelentés szerint az Egyesült Államok, Kína és Franciaország élen jár a zöld kötvények kibocsátásában. India példája – attól függetlenül, hogy nem jár elől a zöld kötvények kibocsátásában – rámutat arra, hogy mennyire fontos számolni a magántőkével: India, az 1,3 milliárd fős fejlődő gazdaság a világ 3. legnagyobb üvegházhatású gázkibocsátója, amelynek továbbra is infrastrukturális fejlesztésre van szüksége. Indiának jelentős költségvetési előirányzatra, két- és többoldalú forrásokból származó külföldi finanszírozásra és zöld magánberuházásokra van szüksége ahhoz, hogy elérje éghajlat-politikai céljait és finanszírozza zöld átalakulását. Indiának növelnie kell kapacitását az éghajlatváltozással kapcsolatos finanszírozás megszerzésére és biztosítására valamennyi rendelkezésre álló forrásból. A zöld

¹⁰ Magyar Nemzeti Bank: Civil Konzultáció A környezetileg is fenntartható gazdasági növekedés elősegítéséről 4. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-penzugyek-civil-konzultacio-osszefoglalo-tanulmany.pdf> (2024. 11. 19.)

¹¹ BÉLYÁ CZ IVÁN: A befektetések és a tőkepiac (2013) 2. o.

pénzszerzéshez különböző forrásokhoz való hozzáférésre, a köz- és magánszféra PPP-modellt¹² alkalmazó bevonására, valamint megfelelő finanszírozási struktúrákra van szükség. A fenntartható növekedés elérése érdekében Indiában ki kell szélesíteni a pénzügyi érdekeltségek körét, és meg kell könnyíteni a magántőke mozgósítását.¹³ *A Pénz és fenntarthatóság – A hiányzó láncszem* című könyvet Bernard Lietaer, Christian Arnsperger, Sally Goerner és Stefan Brunnhuber írták, amelyben kiemelik, hogy az állami szabályozás önmagában nem elegendő a jelenlegi pénzügyi és ökológiai problémák kezeléséhez, így az egyének, vállalkozások és közösségek szerepe kulcsfontosságú.¹⁴

Most, hogy a „green finance” kifejezés kibontásra került, lássuk, hogy mi a helyzet a „green bonding” -gal. A magyar szabályozás szerint kötvény alatt „pénzkövetelést, ezen belül hitelviszonyt megtestesítő értékpapírt értünk. A kötvényben a kibocsátó (az adós) arra kötelezi magát, hogy az ott megjelölt pénzösszeget, továbbá a pénzösszegnek az előre meghatározott kamatát vagy egyéb járulékait, valamint az általa vállalt esetleges szolgáltatásokat (együtt: kamat) a kötvény mindenkori tulajdonosának vagy birtokosának (a hitelezőnek) a kötvényben megjelölt időben és módon megfizeti, illetőleg teljesíti.”¹⁵ A zöld kötvények specialitása abban rejlik, hogy a hozzájuk kapcsolódó bevételekből kizárólag olyan beruházások finanszírozhatók, amelyek a környezetvédelemre összpontosítanak, és a klímaváltozást enyhítik. Ilyen beruházás például a napelem-parkok telepítése, energiahatékonyság javítása, hulladéklerakók rehabilitációja vagy elektromos közlekedési eszközök beszerzése.¹⁶

A zöld kötvény tulajdonképpen európai találmány. Az Európai Beruházási Bank 2007-ben bocsátotta ki az úgynevezett klímatudatos kötvényt (Climate Awareness Bond). Ez volt az első olyan kötvénykonstrukció, amelynek kibocsátásából származó bevételeket kizárólag megújuló energiával és energiahatékonysággal összefüggő projektekre lehetett fordítani. Ezt követően jött ki 2008-ban a Világbank első zöldkötvénye (World Bank Green Bond), amelynek a kibocsátásából származó bevételeket kizárólag a klímaváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatos projektek finanszírozására használták fel.¹⁷

¹² „Public-Private Partnership” – azaz a „köz- és magánszféra” partnersége; lásd bővebben: <https://www.investopedia.com/terms/p/public-private-partnerships.asp> (2024. 11. 05.)

¹³ HARAN C: i.m. 3-4. o.

¹⁴ BERNARD LIETAER, CHRISIAN ARNSPERGER, SALLY GOERNER, STEFAN BRUNNHUBER: *Pénz és fenntarthatóság – A hiányzó láncszem*; VII. fejezet: Példák magánkezdemenyezésű megoldásokra

¹⁵ BOTOS KATALIN, HALUSTYIK ANNA, KOVÁCS ERIKA, PETRIK FERENC, RUSZNÁK TAMÁS, TOMORI ERIKA: *Bankjog* (2003); 399-400. o.

¹⁶ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: A pénzügyi közvetítőrendszer a környezetvédelem szolgálatában, avagy a zöld pénzügyi megoldások in *Pro Futuro*; 2022/2/12400 8. o.

¹⁷ LÓRÁNT BALÁZS, SZABADKAI DÁNIEL: A zöldkötvény standardok, mint a fenntartható finanszírozás alapjai in *Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében* (2022), 28. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a->

2.2. A zöld finanszírozás folyamatának fő szakaszai

2.2.1. 1.szakasz: A társadalmilag felelős befektések előnyben részesítése

Ennél a pontnál fontos kiemelni, hogy a pénzügyi intézményeknek kerülniük kell azon vállalatokba való befektetést vagy azok finanszírozását, amelyeknek a tevékenysége jelentősen *negatív* hatása van a környezetre. Az első szakaszban némely országokban a vállalatokba vagy az ágazatokba való befektetéseknek az átvilágításán és lehetséges kizárásán van a hangsúly.

2.2.2. 2. szakasz: Az ESG (Environment, Social, Governance) faktorok adaptálása és a külső költségek internalizálása

A külső költségeket internalizálni kell, azaz be kell építeni a döntéshozatali folyamatokba. Ez azért fontos, mert tulajdonképpen ezen külsőségek közép- illetve hosszútávon beárazásra kerülhetnek, mint például a szén-dioxid adó, vagy akár negatív hatást is gyakorolhat az intézmény tekintélyére. Gyakorlatilag ezeknek a külsőségeknek az időben történő beépítésével redukálni lehet a pénzügyi befektetések életképtelenné válásának veszélyét.

Érzékelhető az a tény, hogy megmérettetésekkel teli terület a nem pénzügyi teljesítmény *meghatározása*, így ennek a teljesítménynek a *mérése* és számszerűsítése annál nehezebb. Ennek módja, hogy különféle jelentésekben számolnak be a vállalatok a nem pénzügyi jelentéseikről (pl. fenntarthatósági jelentés), melyeknek az minősítése igencsak sok időt és energiát igényel. Ennek következtében jelent meg az igény arra, hogy fenntarthatósági értékelő ügynökségeket hozzanak létre. Számos értékelő ügynökség alkalmazza az ESG teljesítményértékelési módszereket avégett, hogy számszerűsíthetővé, ezáltal összehasonlíthatóvá tegyék a vállalatok *nem pénzügyi* teljesítményét.

A vállalatok által publikált ESG-információra alapozva az ügynökségek iparági besorolásokat és egyedi minősítéseket bocsátanak ki.¹⁸ A fenntarthatóság és a különféle gazdasági, társadalmi, illetve környezeti perspektívák előnyben részesítése a versenyképesség szignifikáns javítását eredményezheti. Ennek következtében nélkülözhetetlen a pénzügyi termékek „zöldítése”, mivel ezek előmozdítják a tőke *zöld* beruházásokba való áramlását.¹⁹ Szeretném kiemelni ennél a pontnál, hogy ebben a folyamatban a Magyar Nemzeti Bank kiemelt szerepet játszik.²⁰

fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-
everol.pdf (2024. 11. 20.)

¹⁸ TÓTH BALÁZS, LIPPAI-MAKRA EDIT, SZLÁDEK DÁNIEL, KISS GÁBOR DÁVID: i.m.

¹⁹ MATOLCSY GYÖRGY: A versenyképesség mint a fenntarthatóság meghatározó feltétele in Pénzügyi Szemle (2020), 65 (2. különszám); 9. o

²⁰ Lásd továbbá az X. fejezetben.

A „fenntartható befektetés”, az ESG-célkitűzések egyértelmű figyelembevétele a befektetési termékekben és stratégiákban, beleértve a magas ESG-besorolású vállalatokkal szembeni kitettség maximalizálását az adott befektetési alap átlagos ESG-pontszámának növelése érdekében. Szűkebb értelemben a gyakorlatban ez azt jelentheti, hogy például az alacsony szén-dioxid-kibocsátású vállalatokra koncentrálnak, vagy kiszűrik például azokat a vállalatokat, amelyeknek jelentős mértékben megsértették a munkavállalói jogokat. Fontos kiemelni, hogy a hitelminősítő intézetek és más, az ESG-tényezőket figyelembe vevő intézmények által felhasznált ESG-adatok többségét a minősítendő vállalatok önkéntesen jelentik.

A jelentéstétel éves fenntarthatósági *riportok* közzétételével vagy a főként a hitelminősítő intézmények által irányított informális önkéntes kérdőívekre adott válaszok révén történik.²¹ Összegzésként az ESG jelentéstétel azért fontos, mert az ESG-alapú befektetések területe rendkívül gyorsan növekszik és fejlődik. Alkalmazása hozzájárul a fokozott átláthatóság megszilárdításának szerepében. Ezen tények hatására az Egyesült Államokban már több tapasztalt befektető is felszólalt az ESG-alapú befektetések témájában, és felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy az éghajlatváltozás kockázata egyben a befektetés kockázata is.²²

2.2.3. 3. szakasz: A fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás hatásbefektetéssel

Kijelenthető, hogy a zöld finanszírozás fő célja *környezeti* vagy *társadalmi* előnyök megvalósítása a pénzügyi megtérülés mellett. Ez azt jelenti, hogy a pénzügyi intézmények nem csak, hogy kockázati szempontból elkerülik azokat a vállalatokat és projekteket, amelyek *nem* fenntarthatóak, hanem *kizárólag* a fenntartható vállalatokba és projektekbe fektetnek be.²³ Itt véleményem szerint nincs is szükség arra, hogy bemutatásra kerüljön milyen volumenű versenyelőnyre tehetnek szert azon vállalatok, amelyek a tevékenységüket úgy szervezik meg, hogy azok megfeleljenek a fenntarthatóság kritériumainak. Ez is azt mutatja, hogy a pénzügy a fenntartható fejlődés előrehaladása elősegítésének az eszköze.

²¹ JAVIER EL-HAGE: Are mandatory ESG disclosures the solution to misleading ESG ratings? 365-366. o.

²² ANNE KELLY: ESG is investment strategy in Environmental Law Reporter; 8-2023

²³ Zöld kötvény kibocsátási potenciál felmérése és az EU Fenntartható Pénzügyi Taxonómia használhatóságának vizsgálata – Vállalati felmérés a fenntartható finanszírozásról Magyarországon – Letölthető tanulmány (Deloitte, 2021.); <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiachordozok/articles/mnb-vallalati-felmeres-a-fenntarthato-finanszirozasarol-Magyarorszagon.html> (2024. 11. 14.)

3. Szakpolitikai és jogszabályi háttér

3.1. ENSZ Fenntarthatósági Célok

Nagyon fontos szót ejteni az Egyesült Nemzetek Szervezetének célkitűzéseiről, amelyek a következők: a szegénység felszámolása, az éhezés megszüntetése, az egészséges jóllét, a minőségi oktatás, a nemek közti egyenlőség, tiszta ivóvíz és alapvető köztisztaság, megfizethető és tiszta energia, a tisztességes munka és gazdasági növekedés, az ipar, innováció és infrastruktúra, az egyenlőtlenségek csökkentése, a fenntartható városok és közösségek, a felelős fogyasztás és termelés, a fellépés az éghajlatváltozás ellen, az óceánok és a tengerek védelme, a szárazföldi ökoszisztémák védelme, béke, igazság és erős intézménye, és végül, de nem utolsónak a partnerség a célok elérésért.

Ezek az ún. *Sustainable Development Goals (Fenntartható Fejlődési Célok)*, avagy az SDG-k. A 2015-ben az ENSZ 193 tagállama által elfogadásra került a Fenntartható Fejlődési Menetrend („*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*”) - amely egy fenntartható fejlődési keretrendszer - keretében kerültek elfogadásra az SDG-k, azok biztosították a menetrend magját. Ezeket megemlíteni azért fontos, mert 2016-tól kezdve beépülnek mind az Unió, mind a globális politikai kezdeményezésekbe. Ennek értelmében a hitelintézetek a zöld finanszírozási stratégiájukat *megfeleltetik* az SDG-knek.²⁴

3.2. A Párizsi Megállapodás

A Párizsi Megállapodás²⁵ (Paris Agreement) „*az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye keretében létrejött első egyetemes, jogilag kötelező erejű globális megállapodás.*”. 2016. november 4-én lépett hatályba, és 2021. novemberéig 195 állam aláírta, 193 állam pedig ratifikálta. Valamennyi aláíró állam elkötelezett afelől, hogy végrehajtsa a Párizsi Megállapodásban foglaltakat. A Megállapodás egy a globális felmelegedés korlátozására irányuló *cselekvési tervet* tartalmaz, amelynek a lényeges elemeit lentebb kívánom ismertetni pár soros terjedelemben.

Az első és egyben legfontosabb eleme a Megállapodás azon hosszú távú célkitűzése, miszerint a kormányok elkötelezettséget vállalnak arra, hogy a globális átlaghőmérséklet emelkedését az industrializáció előtti szinthez képest jócskán a 2 C° alatt tartsák, és

²⁴ Lásd bővebben: Sustainable development goals <https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/> (2024. 11. 18.)

²⁵ A Párizsi Megállapodás teljes szövege: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019(01)) (2024. 11. 18.)

törekedjenek arra, hogy az emelkedés csupán 1,5 C° legyen. Szükséges még arról is szót ejteni, hogy az aláíró államok kormányai olyan átfogó nemzeti éghajlat-politikai cselekvési terveket terjesztenek elő, amelyek a kibocsátásuk csökkentését veszik górcső alá. A kormányok ezen cselekvési terveiket *ötévenként* közzéteszik, és a tervek előrehaladtával folyamatosan egyre nagyratörőbb célokat jelölnek meg.

Fontos elemei a Megállapodásnak az *átláthatóság és a felügyelet*, hiszen az egyes országok folyamatosan beszámolnak mind egymásnak, mind pedig a *nyilvánosságnak* az előrehaladásról. Utolsóként szeretném kiemelni, hogy véleményem szerint az Európai Unió ebben a tekintetben (és még sok másban is, lásd: szociális ellátórendszer) olyan szolidáris közjogi magatartást fog tanúsítani, ami példaértékű lehet, hiszen a tervek szerint hozzá fognak járulni a klímavédelem finanszírozásához a fejlődő országokban is.²⁶

3.3. Az Európai Zöld Megállapodás

Az Európai Unió tagállamai annak érdekében, hogy a fent említett Párizsi Megállapodásban rögzített vállalásaikat teljesíthessék, kitűzték célul, hogy 2050-re megvalósítsák a klímasemlegességet. Ennek érdekében létrejött az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal), ami egy szakpolitikai intézkedéscsomag, melynek alapvető célja, hogy „beizzítsa” a zöld átállást, és hogy elősegítse a 2050-re kitűzött klímasemlegesség megvalósulását.²⁷

Céljai között szerepel még többek között a tiszta, megfizethető és biztonságos energiaellátás, az ipar mozgósítása a környezetbarát és körforgásos gazdaság elősegítése érdekében, az energia- és erőforrás-hatékony építés és korszerűsítés, a kutatás mozgósítása és az innováció előmozdítása, a szennyezőanyag-mentesség a toxikus anyagoktól mentes környezetért, az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megóvása és helyreállítása, „a termelőtől a fogyasztóig”: méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszer, illetve a fenntartható és intelligens mobilitásra való átállás felgyorsítása.

Az Európai Zöld Megállapodás becsült beruházási volumene miatt elengedhetetlen, hogy bevonásra kerüljenek a magánforrások és óriási szerepe van ebben a banki hitelek piacának, illetve a tőkepiacoknak az erre való ösztönzés terén.²⁸ A lényeg, hogy az összes szakpolitikai terület, ami valamilyen szinten is kapcsolatban áll a szóban forgó problémával, az hozzájárul a végső éghajlat-politikai cél eléréséhez. Ezek a területek főként az éghajlat-politika, az

²⁶ Lásd bővebben: Az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/paris-agreement/> (2024. 11. 18.)

²⁷ Lásd bővebben: Az európai zöld megállapodás <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/> (2024. 11. 18.)

²⁸ BATTA JUDIT: U. o.

energetika, a környezetvédelem, a közlekedés, az ipar, a mezőgazdaság és a fenntartható finanszírozás.

Véleményem szerint úgy lehet tényleges változást elérni ebben a kérdéskörben, hogy ha az egyes államok olyan szakpolitikát és gazdasági környezetet alakítanak ki, ahol mind a politikai, mind az üzleti életben az egyének vagy közösségek úgy tudnak érvényesülni és előre haladni, hogy a fenntarthatóságot részesítik előnyben. Nyilvánvaló, hogy ha *gazdasági érdek* lesz, és *megéri* olyan tevékenységet végezni, vagy például olyan hitelkonstrukciót választani, amely fenntartható, akkor nagy változás lesz, de ehhez az kell, hogy *lényegesen jobban* megérje, hiszen a terület meglehetősen új, a befektetők pedig óvatosak, a politikusok pedig nem fognak addig lobbizni, amíg a nyilvánosság zöme nem paradigmaként értelmezi bolygónk védelmének primátusát, hiszen a kockázat nem kicsi ebben az esetben sem, hol a tőke, hol a mandátum, ami a rizikó tárgya.

3.4. Az Európai Unió Fenntartható Finanszírozás Akcióterve – Taxonómia rendelet

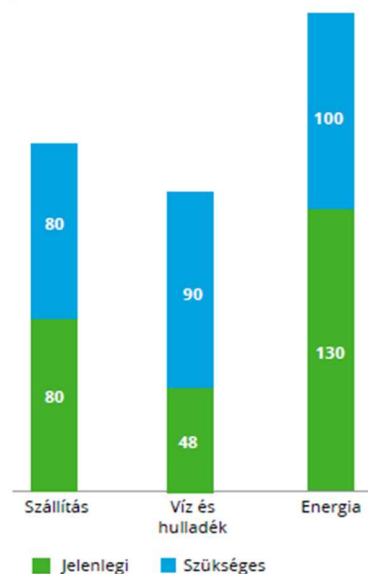
2018. március 8-án az Európai Bizottság publikálta azon cselekvési tervét, amely a *fenntartható növekedés finanszírozásáról* szól. Ennek elsődleges célja, hogy mint egy effektív eszköz szolgálja az Európai Zöld Megállapodás megvalósítását, illetőleg az állami- és a magánberuházásoknak összhangba hozását. A másodlagos cél, hogy a majd lentebb kifejtésre kerülő *egységes értelmezés* megalkotásával minél kevesebb faktor akadályozza a fenntartható befektetések határokon átívelő tőkepiacaira való belépést.²⁹

A Taxonómia rendelet 3 kulcsfontosságú célt határoz meg: a fenntartható növekedésbe való befektetés előmozdítása; a klímaváltozásból, a környezet degradációjából, és az ahhoz kapcsolódó társadalmi problémákból eredő pénzügyi kockázatok kezelése, illetve az átláthatóság és a hosszú távú gondolkodás ösztönzése. A cselekvési terv szerint megjelölt legfontosabb és legsürgősebb intézkedés a fenntartható tevékenységek egységes osztályozási rendszerének létrehozása, melyet *Taxonómiának* nevezünk.³⁰ Szemléltetésképpen szeretném felhívni a figyelmet a lenti ábrán szereplő információkra. Jól mutatja, hogy az akcióterv elemzése alapján számos területen további beruházásokra van szükség annak érdekében, hogy az európai uniós fenntarthatósági célokat elérhessük.

²⁹ Lásd bővebben: "Applying the EU Taxonomy": Lessons from the Front Line By PETER SWEATMAN (Lead) and MALTE HESSENIUS https://climatestrategy.es/en/informe_15.php (2024. 11. 19.)

³⁰ 2020/852 Rendelet a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

Éves beruházási igény a fenntartható fejlődéshez
(Mrd EUR)

Forrás: Deloitte

Ahhoz, hogy a mostani befektetések és a *szükséges* befektetések közötti eltérést át lehessen hidalni, az Európai Unió olyan szintű és mértékű gazdasági beruházásokat kíván eszközölni, ami szám szerint 1,85 billió eurót jelent. Ezt a 2021-től 2027-ig között megvalósítandó költségvetésében kívánja megvalósítani, amelynek az éghajlatvédelmi kiadásokra nagyjából a harmadát szánja.³¹

A fent említett tervek kivitelezése céljából született meg a Taxonómia rendelet, amelynek célja, hogy egy megbízható, a tudomány által kimunkált alapelveken alapuló – a már fentebb említett – osztályozási rendszer segítségével lehetővé tegye a nem pénzügyi vállalkozások számára a *fenntarthatóság* fogalmának egységes értelmezését. Fontosnak tartom kiemelni, hogy az EU Taxonómiát az Európai Beruházási Bank mellett már több állami- és magánszereplő is sikeresen alkalmazta. Az Európai Unión kívüli az angol Bank of England, illetve az Amerikai Federal Reserve System is elkötelezett a témában.³² E két jegybank programját kívánom ismertetni a következő sorokban.

A Bank of England kitűzte céljául, hogy mind maga a jegybank, mind a pénzügyi rendszer ellenálló legyen a klímaváltozás kockázataival szemben, illetve, hogy támogassák a nettó nulla kibocsátás elérésére való áttérést az intézkedései, illetve működése által. Fontos még itt, hogy az angol jegybank serkenti a vállalati fenntarthatósági jelentések nyilvánosságra hozatalát.

³¹ Deloitte: U. o.

³² NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i.m. 1-2. o.

Ezekkel egyidejűleg az angol jegybank saját működését és belső folyamatait is igyekszik fenntarthatóbbá tenni, ennek értelmében az átlátható működés elvéhez hűen 2019-ben nyilvánosságra hozta a saját fenntarthatósági jelentését, sőt kitűzte céljául, hogy 2025-ig 25 százalékkal, 2050-ig pedig 100 százalékkal csökkenti a súlyozott átlagos karbonintenzitását az általa tulajdonolt kötvényportfóliónak.³³

Az angol pénzügyminiszter 2021 márciusában kiterjesztette az angol jegybank hatáskörét, amely immár magában foglalja a kormány fenntarthatósági céloknak való támogatására irányuló kötelezettséget. Az új felhatalmazása keretében a jegybank bejelentette, hogy módosításokat eszközöl a 2021. novemberi újrabefektetés során a 20 milliárd fontos vállalati kötvényvásárlási programjának segítségével. A Bank of England a kötvényprogram zöldítésével kívánta ösztönözni a vállalatokat, hogy egyértelmű és határozott lépéseket tegyenek a nettó nulla kibocsátás felé történő zökkenőmentes átállás érdekében. Az eredeti felállás szerint a vállalatoknak számos fenntarthatósági kritériumoknak kellett megfelelniük ahhoz, hogy részt vegyenek a „zöldített” kötvényvásárlási programban.³⁴

Végül is a jegybank a 2022. februári kamatdöntő ülésén bejelentette, hogy megkezdí a mérlegében lévő vállalati kötvényállomány csökkentését. Ennek értelmében a kötvényvásárlási program zöldítésének jövője egyelőre bizonytalan.³⁵

Az Amerikai Egyesült Államok központi bankja, a Federal Reserve, a Bank of England-hez képest inkább elméleti oldalról közelíti meg a problémát. 2020 decemberében csatlakozott a Network for Greening the Financial System-hez, amely arra szolgál, hogy a jegybankok egymással megoszthassák a kutatásaikat, jógyakorlataikat, illetve a párbeszéd fenntartására is kíváló.³⁶

A Federal Reserve pénzügyi stabilitási, illetve felügyeleti szempontból vizsgálja a klímakockázatokat, miközben monetáris politikájában nem tesz zöld lépéseket. A klímakockázatokat a jegybank felügyeleti, prudenciális kérdéskörnek tekinti. Ennek eredményeként az amerikai jegybankon belül két fontos bizottság indította el a klímaváltozás kockázatainak vizsgálatát és elemzését. A Supervision Climate Committee (Felügyeleti Klíma

³³ Lásd bővebben: Bank of England - Greening our Corporate Bond Purchase Scheme; <https://www.bankofengland.co.uk/markets/greening-the-corporate-bond-purchase-scheme> (2024. 11. 20.)

³⁴ ARADVÁNYI PÉTER, BALÁZS FLÓRA, LÓRÁNT BALÁZS: Nemzetközi fejlemények a zöld jegybanki programok és gyakorlatok terén in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022); 13. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmánykötete-a-zöld-monetaris-politikai-eszköztár-első-everol.pdf> (2024. 11. 20.)

³⁵ Lásd bővebben: Bank of England - Bank Rate increased to 0.5% - February 2022; <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-summary-and-minutes/2022/february-2022> (2024. 11. 20.)

³⁶ Federal Reserve Board - Federal Reserve Board announces it has formally joined the Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System, or NGFS, as a member; <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/bcreg20201215a.htm> (2024. 11. 20.)

Bizottság) mikropudenciális szinten értékeli a klímakockázatokat, míg a Financial Stability Climate Committee (Pénzügyi Stabilitási Klíma Bizottság) makropudenciális szinten foglalkozik a klímakockázatokkal és a pénzügyi stabilitás mibenlétével. Mindkét bizottság 2021-ben alakult meg, az SCC a felügyelt intézmények biztonságát és ellenállóképességét célozza meg, míg az FSCC a pénzügyi rendszer szélesebb körű, például a háztartásokat érintő negatív hatásait vizsgálja. Mindkét bizottság szorosan együttműködik más területekkel, beleértve a nemzetközi koordinációt, kutatást és adatelemzést is.³⁷

Szeretném kiemelni, hogy hazánkban a Magyar Nemzeti Bank is hozzálátott a zöld finanszírozás ösztönzéséhez mind a vállalati- mind a magánszférában, amely a dolgozat fő kutatási témája.

³⁷ ARADVÁNYI PÉTER, BALÁZS FLÓRA, LÓRÁNT BALÁZS: i. m. 19. o.

4. A Magyar Nemzeti Bank törvényen alapuló tevékenységei és a fenntarthatóság

4.1. A fenntarthatóság és a monetáris politika kapcsolata

Kijelenthető, hogy a központi bankok tevékenységének szükségességét az elsődleges céljuk is alátámasztja. Az aszályok, tűzvészek és áradások negatív hatással vannak a mezőgazdasági termelés mennyiségére és minőségére egyaránt. A levegő, illetve az ivóvíz minőségének romlása, együtt járva a mennyiségi és minőségi éhezés veszélyének emelkedésével, kihívásokat jelent a rendelkezésre álló humán erőforrás szempontjából.³⁸

Napjainkban a gazdasági, szociális, illetve környezeti problémák kapcsolódnak egymáshoz, ezáltal egyre nagyobb az elvárás a pénzügyi intézményekkel szemben, hogy olyan politikát folytassanak, amely a fenntarthatóság kritériumainak megfelel. Ez azt jelenti, hogy a gazdasági teljesítmény fokozása mellett növelik a tevékenységük környezeti és társadalmi hasznait is.³⁹ A probléma, ami felmerül ezzel kapcsolatban az az, hogy a fenntarthatóság és a piacgazdaság érdekei sajnos sok esetben ellentétben állnak egymással.

Nyilvánvalóan mind a vállalati szférában, mind a magánszférában a piaci résztvevők *profitorientáltak*. A magánszférában is elmondható, hogy példának okáért egy házaspár nem fog olyan hitelkonstrukciót választani, amelynél magasabb a THM csak azért, mert az egy zöld lakáshitel. Leegyszerűsítve azt lehet mondani, hogy a mai modern kapitalista világrendben a javak előállítása az úgynevezett utilitarizmus eszméje szerint megy végbe. Ez annyit jelent, hogy az, aki előállítja az adott terméket, vagy szolgáltatja a bizonyos szolgáltatást, arra fog törekedni, hogy a lehető legkevesebb anyagi (mind pénzbeli, mind erőforrásbeli) ráfordítással a piacon elérhető legnagyobb profitot realizálhassa minél hamarabb.⁴⁰ Itt viszont elmondható, hogy azon technikai konstrukció, amelyek figyelembe veszik a fenntarthatóságot általában nagyobb költséggel járnak, és profitmaximalizálás nem az elsődleges céljuk, illetve hosszabb időt vesz igénybe a megtérülésük.⁴¹

A fentiek alapján elmondható, hogy az anyagi támogatások nélkülözhetetlenek annak érdekében, hogy a fenntarthatósággal kapcsolatos kezdeményezések szélesebb körben

³⁸ SEBESTÉNY GÉZA: A jövő jegybankja zöld – Fenntarthatóság és monetáris politika Magyarországon in Hírelintézet Szemle, 21. évf. 4. szám, 2022. december; 223. o.

³⁹ PÁNOVICS ATTILA: A fenntartható finanszírozás felelőssége - újabb lépések az Európai Beruházási Bank elszámoltathatósága érdekében (EJ, 2023/4.), 31. o.

⁴⁰ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m.

⁴¹ ELEKES ANDREA: Fenntartható növekedés – fenntartható pénzügyi szolgáltatások az Európai Unióban. Pénzügyi Szemle, 2018/3, 333. o.

terjedjenek el a profitorientált társadalomban. Az általános fogyasztói magatartás szignifikáns a környezetre való hatása tekintetében, és a fenntartható megoldások előnyben részesítése kulcsfontosságú lehet a fenntarthatóság érdekében. Ebben a kontextusban az anyagi támogatások lehetővé teszik, hogy a fogyasztók és befektetők könnyebben válasszanak olyan termékeket, pénzügyi termékeket, amelyeknek kisebb az ökológiai lábnyomuk.

Kijelenthető tehát, hogy a jelenlegi pénzügyi rendszer is olyan piaci magatartásokra ösztönzi a piaci résztvevőket, amelyek nem fenntarthatóak, ezért a pénzügyi rendszer megreformálása elengedhetetlen annak érdekében, hogy tényleges változások álljanak be a fenntarthatóság kérdéskörében.

A pénzügyi piacot három fő részre lehet bontani: fiskális rendszer, monetáris rendszer, illetve pénzügyi piacok.⁴² Magyarországon a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (1) bekezdése szerint a Magyar Nemzeti Bank *határozza és valósítja meg* a monetáris politikát. Tulajdonképpen maga a *fenntarthatóság* is szerepel a Magyar Nemzeti Bank elsődleges céljai között, hiszen „Az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A gazdaságpolitika egészének legfontosabb célja a hosszú távon fenntartható, stabil gazdasági növekedés biztosítása. A jegybank ezt azzal tudja támogatni, ha kiszámítható és hiteles monetáris politikájával az inflációt alacsony szinten tartja.”

A Magyar Nemzeti Banknak tehát óriási a szerepe van ebben a folyamatban, hiszen ez nem „csak” a globális környezetvédelemhez való hozzájárulás állami (adott kontextusban tagállami) szinten, hanem Magyarország, mint világgazdasági szereplő versenyképességének potenciális romlását vagy javulását is eredményezheti.

Kijelenthető, hogy a fenntarthatóság már a versenyképesség egyik kritériuma, hiszen az utóbbi 200 év történései rávilágítottak arra a tényre, hogy azok az államok lehetnek sikeresek gazdaságilag, amelyek a saját adottságaikat jól hozzák összhangba a piaci helyzetükkel és eszköztárukkal.⁴³

4.2. A Magyar Nemzeti Bank prudenciális felügyeletének jelentősége

Fontos kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Bank monetáris politika megtervezése és végrehajtása mellett a jegybanktörvény alapján prudenciális – azaz az üzleti megbízhatóságot vizsgáló – felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó *szervezetek* és *személyek* felett, melynek keretein belül figyelemmel kíséri a pénz- és tőkepiaci

⁴² NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m.

⁴³ MATOLCSY GYÖRGY: Fejlesztő állam és bővülő piac. *Növekedés.hu*, 2020. július 13., <https://novekedes.hu/mag/matolcsy-gyorgy-fejleszto-allames-bovulo-piac> (2024. 11. 20.)

intézmények, pénztárak, biztosítók, illetve a pénzügyi infrastruktúrát alkotó intézmények tevékenységét, és szükség esetén pedig intézkedéseket hoz. Ez azért fontos a fenntarthatóság szempontjából, mert a kockázatok időben történő felismerése, illetve a kockázatok megfelelő módú kezelése útján elkerülhető, hogy azok veszélyeztessék a pénzügyi rendszer stabilitását, illetve a pénzügyi közvetítő rendszerbe vetett bizalmat.⁴⁴

Ennek a szabályozása azért kiemelten fontos a fenntarthatóság tekintetében, mert nem csak a környezeti, hanem a társadalmi faktort is nagyon jelentős mértékben befolyásolhatja. Matolcsy György szerint kijelenthető, hogy a pénzügyi szektor korábban maga volt a fenntarthatatlanság forrása. Teljes mértékben osztom ezt a véleményt, hiszen elég, ha arra gondolunk, hogy mekkora károkat okozott a magyar gazdaságnak és a társadalomnak egyaránt a 2000-es évekbeli devizahitelezés, aminek hatásait sajnos ma is érzékelhetjük⁴⁵.

Ennél a pontnál szeretném szemléltetni az álláspontom egyik lényegét ezen ominózus eset példájával. Itt gyakorlatilag minden mindennel összefügg, hiszen egy rossz szabályozás, egy rossz felügyelet eredménye emberek százazezreinek, akár millióinak az egzisztenciáját veszélyeztetheti közvetlenül. Amennyiben a fenntarthatóság három faktora mentén vizsgálódunk, kijelenthetjük, hogy az emberek egzisztenciájának a veszélye – ami önmagában egy gazdasági veszéllyel indul – társadalmi veszélyből már környezeti veszélyre is adhat okot. Elég itt arra gondolni, hogy milyen mechanizmusok indulnak el egy olyan társadalomban, ahol a mindennapi életvitelhez szükséges erőforrások beszerzése is problémát okoz (és a devizahitelezés időszakában számos család került ilyen helyzetbe).

Itt szeretném nyomatékosan hangsúlyozni a környezeti faktort, hiszen, amikor a gazdasági helyzet válságos, sajnos rendszerint megnő a száma a fakivágásoknak, és egyéb környezetkárosítást eredményező folyamatoknak (a környezet károsodását eredményező bűncselekményekről nem is beszélve). Példának okáért ezen időszakban is megfigyelhetők voltak az *illegális* fakivágások, az ezek általi erdőpusztítás, a különböző háztartási hulladékokkal való fűtés, és számos egyéb létszükséglet kielégítésére irányuló tevékenység, amely környezeti károkkal járt.

⁴⁴ Lásd bővebben: Felügyeleti keretrendszer <https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer> (2024. 11. 21.)

⁴⁵ MATOLCSY GYÖRGY: A versenyképesség – i. m. 9. o.

5. Zöld pénzügyi megoldások

A zöld pénzügyi megoldások egy olyan összefoglaló fogalom, amelybe azok a pénzügyi szolgáltatások (mint például hitelek, befektetések és egyéb pénzügyi termékek) tartoznak, amelyek kiemelten figyelembe veszik a környezetvédelmet és fenntarthatóságot. Ezenkívül magában foglalja az állami támogatásokat, illetve a pályázatokat is.⁴⁶ Itt szeretném kiemelni, azt a fontos tény, hogy sem az állami támogatások, sem a pályázatok nem tartoznak a Hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. (Hpt.) törvény hatálya alá, az alapján nem minősülnek sem pénzügyi szolgáltatásnak, sem pedig kiegészítő pénzügyi szolgáltatásnak.

Itt szeretném leszögezni, úgy ahogy a Nagy Zoltán – Sereg Péter szerzőpáros is tette, hogy a fentiek értelmében *„a környezetvédelmi szempontokat figyelembe vevő pénzügyi szolgáltatások alapján igénybe vehető termékekre a szűkebb tartalmú zöld pénzügyi termékek kifejezés használandó.”* Ebből kifolyólag én is azon az állásponton vagyok, hogy az állami támogatások, illetve pályázatok nem pénzügyi termékek, hanem *zöld pénzügyi megoldások*. Ezeken felül szeretném kifejezni egyetértésemet azon tekintetben, hogy ezen rendszerezés nem feltétlenül szorítkozik mereven a meghatározott határookra, mivel az állami támogatások összekapcsolhatók a zöld pénzügyi termékekkel, és fordítva is, ami szinergiákat hoz létre a kívánt célok elérésének érdekében.⁴⁷

A következőkben a zöld pénzügyi megoldások ismertetésére fog sor kerülni. Sajnálatos módon jelenleg a fogyasztói magatartásban a környezettudatosság nem kap elég nagy szerepet. Egy felmérés szerint a lakosság 41%-a hajlandó megfizetni a környezetbarát termékek növelt árát.⁴⁸ Ezen fogyasztók is csak kis mértékű többletköltséget, körülbelül öt és tíz százalék közötti értéket hajlandóak fizetni a környezetbarát termékekért.⁴⁹ Ezen okokból kifolyólag nagyon nagy szerepe van az államnak az ösztönzés tekintetében.

5.1. Zöld Otthon Program

A következő sorokban a Zöld Otthon Programot fogom bemutatni, ami véleményem szerint az utóbbi évek legjelentősebb támogatása, avagy zöld pénzügyi megoldása volt. Kijelenthető, hogy nem a véletlen műve, hogy a monetáris politika az ingatlanpiac felé tette meg az első zöld

⁴⁶ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 5. o.

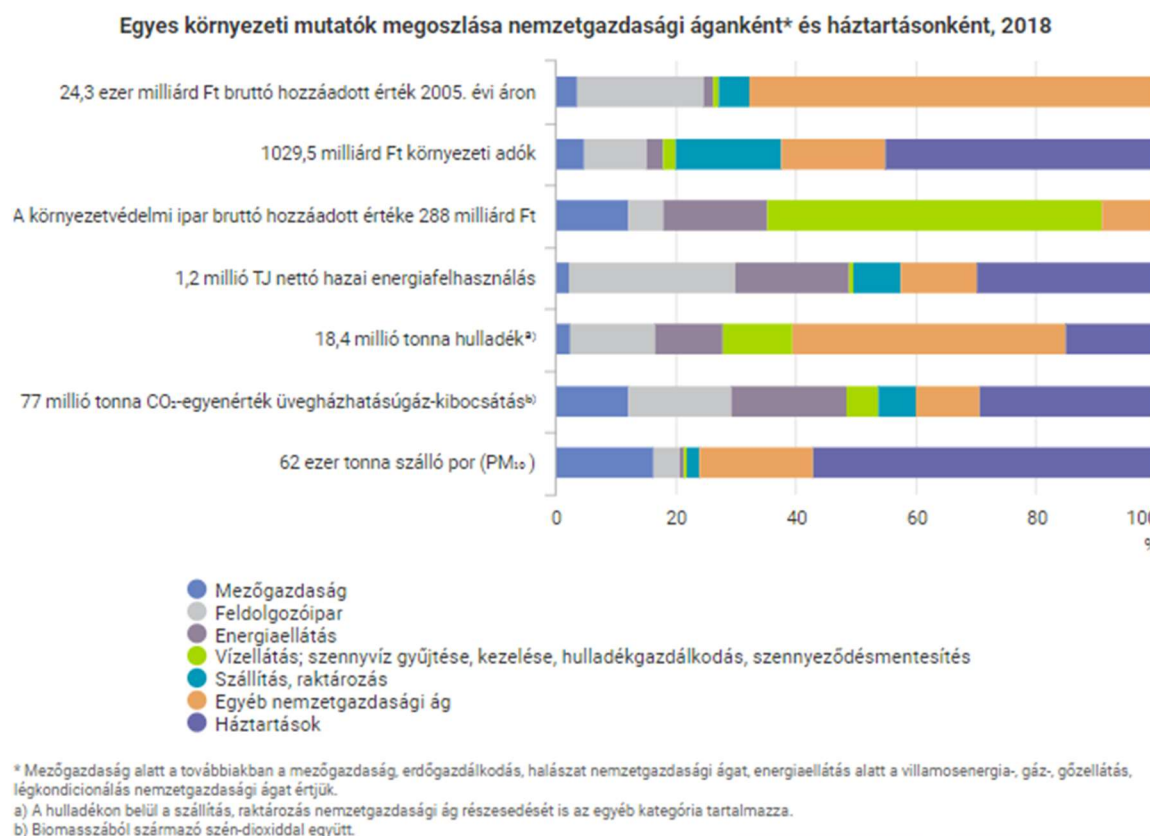
⁴⁷ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 5-6. o.

⁴⁸ VALKÓ LÁSZLÓ: Fenntartható/környezetbarát fogyasztás és a magyar lakosság környezeti tudata in A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai, 18. szám

⁴⁹ BETLHENDI ANDRÁS – PÓRA ANDRÁS: Lakossági zöldpénzügyek: fókuszban a kereslet, Pénzügyi Szemle, 2021/3; 324.o.

lépéseket. A lakóingatlanok felújítása és energiahatékonyságuk javítása komplex módon elősegítheti számos társadalmi, gazdasági és környezeti probléma megoldását.⁵⁰

Nem mellékes a téma szempontjából, hogy az energiagazdálkodás kulcsfontosságú területté vált az átalakuló geopolitikai erőterben. Hazánkban az energiafelhasználás közel 30 százaléka a háztartások fogyasztásából ered, melynek döntő része, közel 60 százaléka, a lakóingatlanok hűtéséből, illetve fűtéséből származik, míg csupán 30 százaléka kapcsolódik a közlekedéshez. Az értelmezéshez segítséget nyújt a lenti ábra.⁵¹

Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp>

Szükséges kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Bank szempontjából az úgynevezett „zöld hipotézis” is megalapozza a lakáspiac korszerűsítésének a létjogosultságát.⁵² A hipotézis szerint a zöld ingatlanok alacsonyabb fenntartási költségei végett az ott élőknek magasabb lehet a törlesztésre rendelkezésre álló jövedelmük, aminek következtében csökken a hitelek

⁵⁰ Magyar Energiahatékonysági Intézet: Hazai felújítási hullám – A magyarországi lakóépületállomány energiahatékonysági korszerűsítésben rejlő lehetőségek, egyes támogatási eszközök széles körű hatásainak vizsgálata. 2021; https://mehi.hu/wp-content/uploads/2021/03/mehi_hazai_felujitasi_hullam_tanulmany_2021_v3_0.pdf (2024. 11. 21.)

⁵¹ Lásd bővebben: Központi Statisztikai Hivatal: Zöldgazdaság, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/zoldgazdasag/index.html> (2024. 11. 21.)

⁵² MATOLCSY GYÖRGY: A gazdasági, a társadalmi, a pénzügyi és a környezeti fenntarthatósági szempontok megjelenése a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatában, Pénzügyi Szemle 2022/3; 331. o.

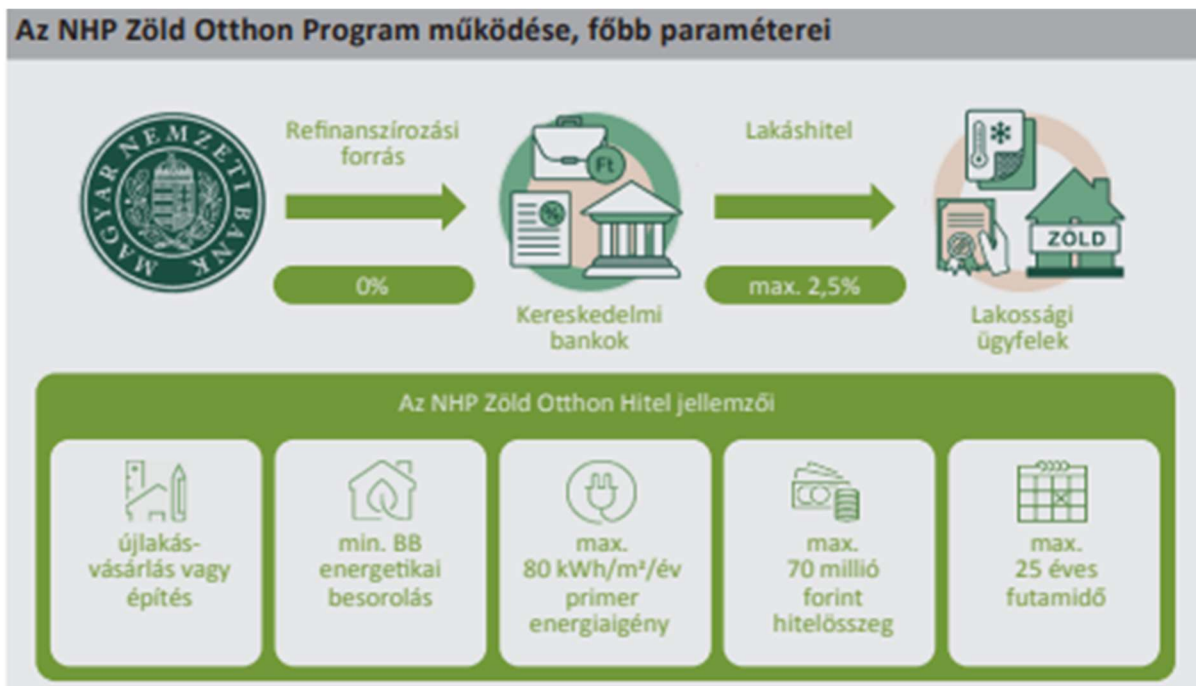
nemfizetési kockázata. Emellett a szigorodó szabályozási környezet és a fogyasztói magatartás változása révén a zöld ingatlanok hosszú távon valószínűleg értékállóbbá válhatnak.

A Magyar Nemzeti Bank aktívabb részvétele azzal is magyarázható, hogy a *kereskedelmi bankok* nem vették figyelembe az ingatlanok energetikai jellemzőit a jelzáloghitelezési gyakorlatukban a programok bevezetése előtt. 2021 októberében indította el a Magyar Nemzeti Bank a Zöld Otthon Programot, annak érdekében, hogy ösztönözze a zöld jelzáloghitelezést. Ennek a programnak a keretében a Magyar Nemzeti Bank a kereskedelmi bankok számára 0 százalékos kamatozású hiteleket nyújt annak érdekében, hogy a kereskedelmi bankok ezen forrást felhasználva folyósíthassanak a *lakossági* ügyfelek részére jelzáloghiteleket, oly módon és feltételekkel, amelyet a Magyar Nemzeti Bank előre meghatározott.

A hitelnyújtás csak és kizárólag rendkívül magas energiahatékonyságú új lakások és családi házak építésére, valamint vásárlására irányulhat. Ezáltal a Magyar Nemzeti Bank eszköze célzottan és hatékonyan hozzájárulhat a modern, új lakóingatlanok létrejöttéhez, ezáltal pedig a lakhatási körülmények javulásához is.⁵³ Érzékelhető volt, hogy meglehetősen gyorsan népszerű lett a Zöld Otthon Program, amihez véleményem szerint nagyban hozzájárulhatott az is, hogy a Magyar Nemzeti Bank lehetőséget teremtett arra is, hogy a Zöld Otthon Programot össze lehessen vonni a Családi Otthonteremtési Kedvezményrel. Az eszköz sikerét mutatja, hogy 2022 elejétől ismét emelkedő trendet mutatott az új lakások vásárlására vagy építésére nyújtott hitelek összege, melyet lényegesen befolyásoltak a program által biztosított hitelek.⁵⁴ Ezt a háromlépcsős folyamatot kitűnően bemutatja a lenti ábra.

⁵³ MATOLCSY GYÖRGY: i.m. 331-332. o.

⁵⁴ KOMLÓSSY LAURA – WINKLER SÁNDOR: A zöld lakáshitel-piac ösztönzése: az NHP Zöld Otthon Program in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében, A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évéről, 133-144. o.; A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évéről <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erol.pdf> (2024. 11. 21.)

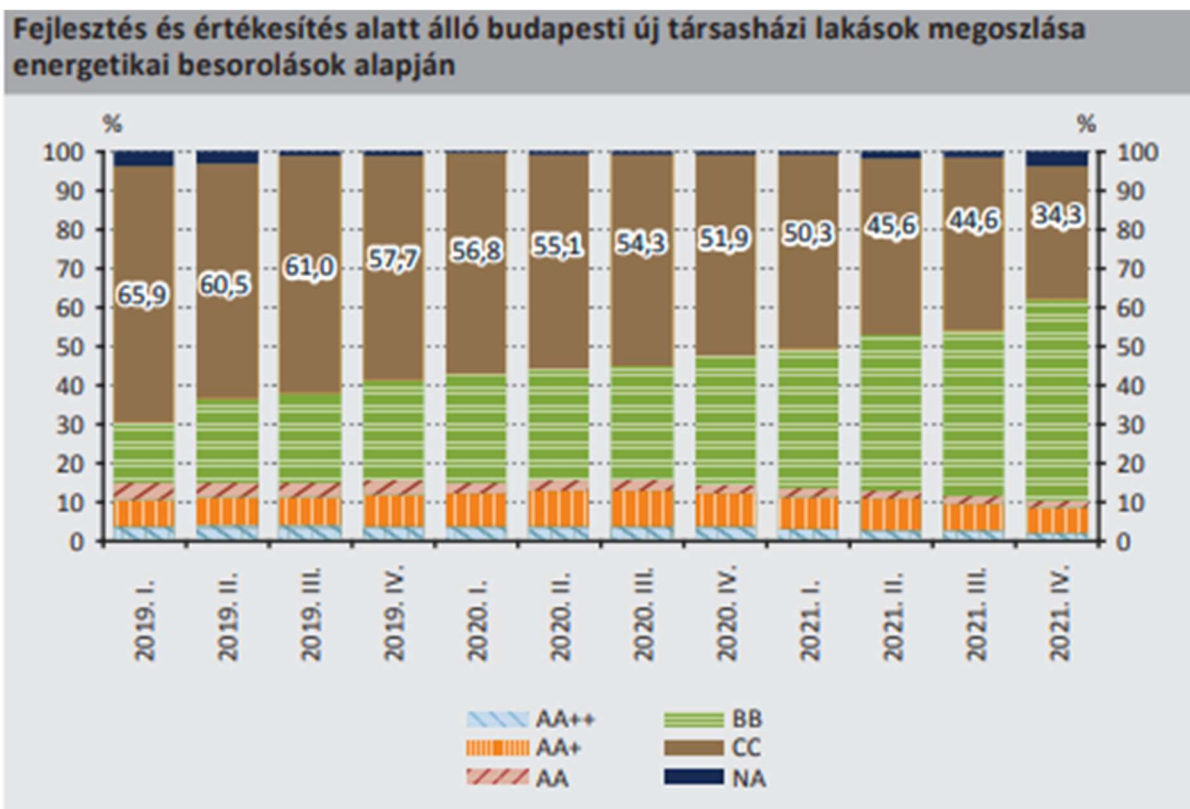

Forrás: Magyar Nemzeti Bank

Sajnálatos módon a Zöld Otthon Program 2022. szeptember 30-ával lezárult.⁵⁵ Ennek ellenére nagyon fontosnak tartottam bemutatni, hiszen a lenti ábra tökéletesen ábrázolja, hogy hogyan hatott ki a budapesti ingatlanpiacra⁵⁶ a program.

⁵⁵ Lásd bővebben: Zöld otthon program <https://www.mnb.hu/zold-otthon-program> (2024. 11. 21.)

⁵⁶ Lásd bővebben: HORVÁTH ÁRON, KISS HUBERT JÁNOS, MCLEAN ALIZ: Hat-e a lakóingatlanok árára az energiahatékonyság? in Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. szeptember; 1025–1042. o.

Forrás: Eltinga-Lakásriport, MNB számítások

Véleményem szerint a Zöld Otthon Program olyan folyamatot indított el, amely által a kereskedelmi bankok kénytelenek lesznek versenyezni egymással (ám ez egy másik dolgozat témája is lehetne), hiszen a fenti táblázatban is jól látható, hogy az energiahatékony lakások piaca – legalábbis Budapesten – egyre csak nő. Szerintem kijelenthető, hogy a Zöld Otthon Program meglehetősen sikeresnek mondható, hiszen *piacalakító* hatásokkal bírt.

5.2. Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program

A jelzáloglevelek hosszú távú, kedvező áru finanszírozást biztosítanak a kereskedelmi bankok számára. Ezek jelzáloghitel-fedezetű kötvények, ami alacsonyabb kockázatot jelent a fedezetlen kötvényekhez képest. Ennek következtében biztonságosabb befektetésnek számítanak, így alacsonyabb hozamokat kell fizetni a bankoknak az ilyen források bevonásáért. A jelzáloglevelek hosszú lejáratú értékpapírok, így stabil forrásnak számítanak a hosszú lejáratú hitelek finanszírozásához, ami pénzügyi stabilitási szempontból igencsak előnyös. A jelzáloglevelet, mint jogi instrumentumot, a Jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény szabályozza.⁵⁷

⁵⁷ Lásd: 1997. évi XXX. törvény a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700030.tv> (2024. 11. 21.)

Az Magyar Nemzeti Bank aktívan támogatja a hazai zöld jelzáloglevelek piacának fejlődését különböző eszközökkel. A zöld jelzáloglevelek megjelenése nemcsak a banki finanszírozás stabilitását növeli, de piacépítő hatással is van a teljes jelzáloglevélpiacra, különösen új külföldi befektetők érkezése által. A zöld jelzáloglevelek révén javulhat az eszközök és források közötti lejárat szerkezet, és csökkenhet a hazai bankok közötti „jelzáloglevélkeresztulajdonlás” aránya, csökkentve ezzel az úgynevezett „fertőzési kitettséget”.

A zöld jelzálogleveleken keresztül támogatott zöld jelzáloghitelezés a fenntartható épületállomány kialakításához és a klímacélok eléréséhez is hozzájárul. Az energetikailag hatékony ingatlanok finanszírozására szolgáló zöld hitelek kedvező hozamkondíciói ösztönözhetik a kereskedelmi bankokat az ilyen konstrukcióval rendelkező jelzáloghitelek preferálására, ami pozitívan befolyásolhatja a hitelkamatozatokat. Az Magyar Nemzeti Bank célja, hogy a fenntarthatósági szempontok érvényesüljenek a lakáshitelek piacán is, és ezt támogatja különböző programok, például a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program és az NHP Zöld Otthon Program révén. A jegybank 2021. július 1-jétől módosította a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) szabályozást a zöld jelzáloglevélpiac kialakulásának elősegítése érdekében. Ezek az intézkedések összhangban vannak az Magyar Nemzeti Bank zöld jegybanki eszköztár stratégiájával, amely a környezeti fenntarthatóság széles körű figyelembevételét célozza meg a pénzügyi rendszerben legkésőbb az évtized végére.⁵⁸

A tapasztalat azt mutatja, hogy egyre népszerűbbek ezek a termékek, hiszen túlkereslet is kialakult egy kereskedelmi banknál a zöld jelzáloglevéllel kapcsolatosan.⁵⁹

5.3. Zöld részvények és részesedések, zöld vállalkozások

A részvény, a jelenleg hatályban lévő szabályozás szerint „*a kibocsátó részvénytársaságban gyakorolható tagsági jogokat megtestesítő, névre szóló, névértékkel rendelkező, forgalomképes értékpapír.*” Önmagában olyan, mint zöld részvény nem létezik, befektetési szempontból nem értelmezhető a „zöld részvény” fogalma. A részvélynél nem magán az értékpapíron van a hangsúly, hanem hogy amit vásárol a befektető értékpapírt, annak *kibocsátójának* – a részvénytársaság – *működése* zöld-e, avagy sem. Még mielőtt valaki – legyen az magánszemély vagy vállalkozás – olyan részvénytársaságban kíván vagyoni hozzájárulásával tagsági jogokat gyakorolni, amely követi a zöld „*mindset-et*”, szükséges megvizsgálnia, hogy az adott részvénytársaság milyen ESG-mutatókkal rendelkezik.

⁵⁸ BORKÓ TAMÁS, HERBERT EVELY, HORVÁTH BALÁZS ISTVÁN: Egy új piaci szegmens létrejött: A hazai zöld jelzáloglevél-piac jegybanki ösztönzése in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022), 90-94. o.)

⁵⁹ Lásd bővebben: <https://www.portfolio.hu/bank/20240924/elkapkodtak-a-befektetok-az-mbh-jelzalogbank-zold-jelzalogleveleit-711887> (2024. 11. 02.)

De hogyan tud egy részvénytársaság zölden működni? Van-e egyáltalán ennek jelentősége? Gyakorlatilag szinte minden folyamatot lehet „zöldíteni”. Kezdjük ott, hogy akármilyen iparágról beszélünk, egy részvénytársaságnak mindenféleképpen kell egy székhely, ahol a központi ügyintézés helye zajlik, amely egy részvénytársaság esetében nem kis munkát jelent. Ehhez, hogy ezt el tudja látni mindenféleképpen szüksége lesz egy *épületre*. Napjainkban az energiaválság miatt iparágtól függetlenül jelentős versenyelőnyre lehet szert tenni már csak azzal is, hogy csökkentjük az energiafogyasztást. Egy olyan épületben – vagy épületegyüttesben –, ahol adott esetben akár napi 24 órában munkavégzés van, ott sokkal magasabb fogyasztással és ezáltal költségekről beszélhetünk. Nagyon nem mindegy, hogy az adott vállalkozás megújuló energiát használ-e vagy sem az épület üzemeléséhez, illetve, hogy mennyi energia – különösen, ha nem megújuló – vész kárba az épület ismérvei miatt (hőszigetelés hiánya stb.).

Szükséges szót ejteni a vállalkozások tevékenységük végzéséhez szükséges *infrastruktúráról* és *munkaeszközökről*. Itt elég, ha csak arra gondolunk, hogy mekkora mértékű környezetszennyezéssel jár az, amikor egy fuvarozó/szállítmányozó vállalkozás olyan járműflottával rendelkezik, amely sokkal környezetszennyezőbb, mint a napjainkban elérhető megoldások. Példának okáért, ha szemügyre vesszük a GLS⁶⁰-t, amely egyébként nem Magyarországon nem részvénytársaságként van bejegyezve⁶¹. A GLS 2024-es ESG jelentési kiemeli a vállalat elkötelezettségét a fenntarthatóság iránt a környezeti, társadalmi és kormányzási (ESG) dimenziókban. A GLS a környezeti lábnyomának csökkentésére összpontosít, több mint 4900 zero és alacsony károsanyag-kibocsátású jármű beépítésével és 1400 új töltőpont telepítésével 2023-24-ben. Elkötelezte magát a Tudományos Célkitűzések Kezdeményezés (SBTi) mellett, hogy szén-dioxid-csökkentési céljait a tudományos előírásokhoz igazítsa. A vállalat a megújuló energiát is előtérbe helyezi, és 81%-os növekedést ért el a fotovoltikus⁶² rendszereken keresztül saját maga által termelt villamos energia terén.⁶³

Befektetés előtt szükséges megvizsgálni azt is, hogy az adott vállalkozás mennyire tesz eleget az ESG kritériumoknak „*social*” oldalról megközelítve. Vannak kulcsfontosságú területek, ahol ezeket a kritériumokat teljesíteni szükséges.

⁶⁰ General Logistics Systems

⁶¹ Lásd bővebben: <https://webshop.opten.hu/gls-general-logistics-systems-hungary-csomag-logisztikai-kft-c1309111755.html> (2024. 11. 20.)

⁶² Lásd bővebben: KISS ERNŐ: Fotovoltikus jelentése <https://www.mnnsz.hu/fotovoltikus-jelentes/> (2024. 11. 20.)

⁶³ A teljes 2024-es ESG jelentés az alábbi linken érhető el: https://gls-group.com/HU/media/downloads/GLS_ESG_Report_2024.pdf (2024. 11. 20.)

Az első ilyen terület a munkaerő jóléte és az esélyegyenlőség. Szükséges, hogy a vállalkozás a munkavállalói számára *biztonságos* és *egészséges* munkakörnyezetet biztosítson, ahol a kiválasztás, előléptetés és fizetés területén *diszkriminációmentesség* uralkodik. Ez a gyakorlatban úgy jelenik meg, hogy feltüntetik az ESG jelentésükben, hogy mennyi a férfi-női munkavállalók aránya. Érdemes ébernek maradni és több információt is begyűjteni a vállalkozásról annak a befektetőnek, aki olyan vállalkozásba szeretne befektetni, amely ténylegesen fenntartható társadalmi szempontból is, mert sajnos a „*greenwashing*” mellett létezik a „*genderwashing*” is. Ez arról szól, hogy ezek a vállalkozások eltúlozzák a nemek közötti egyenlőségre irányuló erőfeszítéseiket, különösen az olyan események alkalmával, mint a Nemzetközi Nőnap, hogy érdemi cselekvés nélkül növeljék az ESG referenciáikat.⁶⁴

A második terület az *emberi jogok* tiszteletben tartása, amely alatt ebben az esetben az értendő, hogy a vállalkozás a működését olyan etikai normák alapján végzi, amelyek megfelelnek a nemzetközi emberi jogi egyezményeknek. Ez magában foglalja a gyermekmunka és a kényszermunka mind a vállalaton belüli, mind az ellátási láncban történő alkalmazását. Ennek biztosítása érdekében a vállalkozások rendszeres *etikai auditokat* folytatnak le a beszállítóiknál, hogy megbizonyosodjanak róla, hogy a beszállítóik is tiszteletben tartják-e az alapvető munkavállalói jogokat és biztosítják-e a biztonságos és egészséges munkakörnyezetet.

Fontos kiemelni, hogy ezeknek a vállalkozásoknak már elengedhetetlen, hogy biztosítsanak egy átlátható és gyors panaszkezelési mechanizmust az emberi jogi problémák kezelésére. Jellemzően ez úgy szokott megvalósulni, hogy létesítenek egy úgynevezett „*forródrótot*”, ahol akár *anonim módon* be tudják jelenteni a munkavállalók, ha jogsértést tapasztaltak. Ennek kivizsgálása jellemzően az úgynevezett „*compliance*” osztály feladata, amely egyre elterjedtebb a nagyobb vállalkozások körében.⁶⁵ Ezek az intézkedések nemcsak etikus működést biztosítanak, hanem erősítik a vállalkozás hírnevét is a fogyasztók és partnerek berkein belül.

A harmadik szempont az ügyfélelégedettség és a fogyasztóvédelem, amely jelen kontextusban azt jelenti, hogy a vállalkozás felelős, biztonságos, és *fenntartható* termékeket, illetve szolgáltatásokat kínál. Átlátható és világos információkat kell nyújtaniuk a termékek összetevőiről, amit gyártanak vagy amivel dolgoznak a szolgáltatás teljesítése közben, a gyártási folyamataikról, illetve a termékek használati módjairól, azok karbantartásáról.

⁶⁴ Lásd bővebben: NATALIE STAFFORD: 'Genderwashing': an ESG risk year round, not just on International Women's Day <https://www.s-rminform.com/latest-thinking/genderwashing-an-esg-risk-international-womens-day> (2024. 11. 20.)

⁶⁵ Lásd bővebben: JACSÓ JUDIT: Compliance menedzsment szerepe és jelentősége a vállalatokon belül (MJSZ, 2020. 4. Különszám, 72-82. o.) (2024. 11. 20.)

Szeretném felhívni a figyelmet az adatvédelem fontosságára is, hiszen számos jogsértés következhet be akkor, ha a vállalkozás az ügyfelek személyes adatait nem kezeli biztonságosan és azok illetéktelen kezekbe kerülnek.

5.4. Zöld ingatlanok

Két részben fogom bemutatni a magyarországi helyzetet a zöld ingatlanok tekintetében: az első részben a jogi szabályozást fogom taglalni, a második részben pedig a zöld ingatlanok pénzügyi előnyeit.

Jogi szabályozást tekintve első sorban meg szeretném említeni a Közel nulla energiaigényű épületeket (NZEB), hiszen 2024. júniusától az új építésű irodaházaknak meg kell, hogy feleljenek az NZEB követelményeknek ahhoz, hogy használatbavételi engedélyt szerezhessenek.⁶⁶ Alapvetően az EKM-rendelet rendelkezései energiahatékonyságra, a szigetelésre és a megújuló energiaforrások használatára összpontosítanak.

Másodrészt szeretném bemutatni pár sorban a zöldépület-tanúsítványokat, melyeknek célja, hogy az ingatlanok fenntarthatóságát, energiahatékonyságát és környezeti hatását *objektív* szempontok alapján minősítsék. Hazánkban jelenleg a legismertebb tanúsítványok a *LEED*, a *BREEAM* és a *WELL*. A LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) amerikai szabványon alapszik, és vízgazdálkodási, anyaghasználati, energiafelhasználási és beltéri környezetminőségi szempontokat vesz figyelembe.

A BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) brit eredetű rendszer, amely az energiahatékonyság figyelembevételével egyidejűleg az építés és az üzemeltetés fenntarthatóságát is hangsúlyozza.

A WELL tanúsítvány specifikuma abban rejlik, hogy az épületben élőknek, az épületet használóknak az egészségét és közérzetét helyezi előtérbe. Figyelembe veszi ezek során a levegő minőségét, a természetes fényeket, illetve a zajcsökkentést.⁶⁷

Ezen tanúsítványok egyidejűleg csökkentik az ingatlan környezetre gyakorolt negatív hatásait és növelik az értékét és vonzerejét, különösen a multinacionális vállalkozások körében, melyeknek lényeges szempont a fenntarthatóság (már csak az ESG jelentéstétel szempontjából is). Magyarországon egyre több irodaépület és bevásárlóközpont igyekszik megszerezni ezeket a tanúsítványokat annak érdekében, hogy piaci helyzetüket megtartsák vagy éppen növeljék. Jó

⁶⁶ 9/2023. (V. 25.) ÉKM rendelet az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról

⁶⁷ Lásd bővebben: KRÜPL LÁSZLÓ, MENCZELESZ ADRIAN, MAGYAR VIKTÓRIA: ESG in action. How ESG is influencing the Hungarian office real estate submarket <https://www.schoenherr.eu/content/esg-in-action-how-esg-is-influencing-the-hungarian-office-real-estate-submarket/> (2024. 11. 20.); SZABÓ JUDIT ANNA: Hungary Real Estate Investment Fund: An Investor's Guide <https://goldenvisalawyers.hu/blog/what-you-need-to-know-about-real-estate-funds-in-hungary> (2024. 11. 20.)

példa erre, hogy számos bevásárlóközpont hirdeti a „*Shop and charge*” elvét, amely alapján lehetővé teszi, hogy az elektromos autókkal érkezők bevásárlás közben feltöltsék az autójukat a bevásárlóközpont által üzemeltetett töltőállomások egyikén miközben letudják a bevásárlást.⁶⁸

Harmadrészt szeretném megemlíteni az adókedvezményt az energiahatékony ingatlanok esetében, amely elsősorban pénzügyi előny, ám ezt a jogszabályi környezet teszi lehetővé. Magyarországon az új lakások értékesítésére vonatkozó 5%-os áfa szabályait a 2007. évi CXXVII. törvény, azaz az áfa-törvény szabályozza. Ez a kedvezményes adókulcs bizonyos feltételek teljesülése esetén alkalmazható, például az ingatlan méretének és az építési engedély dátumának megfelelően. Az átmeneti szabályok szerint a kedvezmény 2026. december 31-ig alkalmazható, ha az építési engedély 2022 végéig véglegessé vált, és a használatbavétel legfeljebb két évvel az értékesítés előtt történt.⁶⁹

A kedvezményes adózás mellett Magyarországon több állami és uniós támogatási program is segíti a megújuló energiaforrások, például napelemek telepítését. A METÁR⁷⁰ rendszer versenypályázatok keretein belül zöld prémiumtámogatásokat nyújt, amelyeknek célja, az új napenergia-projektek megvalósításának ösztönzése.⁷¹ A támogatások a 2007. évi LXXXVI. törvény (villamos energiáról szóló törvény) és annak végrehajtási rendeletei alapján érhetők el. Ezek az előírások szabályozzák a napelemek telepítésének engedélyezési folyamatait, az energiaértékesítés feltételeit, és a lakossági vagy vállalati telepítésekre vonatkozó részleteket. Az önkormányzatok is sajátos előírásokat hozhatnak, különösen építési szabályok és várostervezési elvek terén.

Hosszú távon a napelemek telepítése jelentős költségcsökkentést jelenthet az energiaszámlák tekintetben, és az egyes támogatásokkal az induló beruházási költségek is mérsékelhetők. A fentieken kívül a zöldenergia-termelés lehetősége kínál a felesleges energiák hálózatba történő eladására, amely további bevételi forrást jelenthet a telepítők számára.⁷²

⁶⁸ Jó példa erre a Lidl; lásd bővebben: <https://www.lidl.hu/c/e-tolto/s10018220> (2024. 11. 21.)

⁶⁹ Lásd bővebben az alábbi cikkekben: Új lakások áfája: két év hosszabbítás az 5%-os áfakulcsra - 2028 végéig történő meghosszabbítás várható <https://epitesijog.hu/11812-uj-lakasok-afaja-ket-ev-hosszabbitas-az-5-os-afakulcsra-2028-vegeig-torteno-meghosszabbitas-varhato> (2024. 11. 21.); VARGA ZSOMBOR: Kedvezményes 5% lakásáfa 2024 végéig <https://bank360.hu/blog/5-szazalek-lakasafa-kedvezmeny> (2024. 11. 21.); KELEMEN LÁSZLÓ: Új lakások értékesítése 5 százalékos adókulccsal – hosszabb határidő és ennek feltételei https://adozona.hu/2023_as_adovaltozasok/afatorveny_uj_epitesu_ingatlan_5_szazalekos_INOJFF (2024. 11. 20.)

⁷⁰ Megújuló Támogatási Rendszer

⁷¹ 299/2017. (X. 17.) Korm. rendelet a megújuló energiaforrásból termelt villamos energia kötelező átvételi és prémium típusú támogatásáról (2024. 11. 21.)

⁷² Lásd bővebben: SIMON PÉTER, DEÁK PÉTER: Renewable energy in Hungary <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-renewable-energy/hungary> (2024. 11. 21.); <https://www.iea.org/policies/13946-renewable-energy-support-scheme-metar-2021> (2024. 11. 21.);

A jogi szabályozást követően most a pénzügyi előnyök bemutatása következik. Az első előny, amelyet ki szeretnék emelni, – figyelembevée az utóbbi években tapasztalható energiaválságot Európában – azok a csökkentett működési költségek. A zöld épületeket úgy tervezik meg, hogy az energiafogyasztást minimalizálják és optimalizálják a források felhasználását, amellyel ezáltal csökkentik az üzemeltetési költségeket. Ezek az épületek olyan hatékony szigeteléssel rendelkeznek, amely segít fenntartani a belső hőmérsékletet, amely kevesebb fűtést és hűtést igényel ezáltal. A modern *HVAC* (fűtési, szellőztetési és légkondicionálási) rendszerek nemcsak, hogy *energiatakarékosak*, de hozzá is járulnak a jobb beltéri levegőminőségéhez is, ami növeli az ott dolgozók vagy lakók kényelmét. Ezeken kívül, az ilyen típusú épületek jellemzően okosenergia-kezelési rendszerekkel vannak ellátva, amelyek valós idejű adatokkal dolgoznak annak érdekében, hogy optimalizálják az energiafogyasztást.

A második előny az a nagyobb vagyoni érték, ugyanis a zöld tanúsítvánnyal rendelkező ingatlanok magasabb bérleti díjjal tudják kiadni az ingatlant és magasabb eladási árat tudnak elérni, mivel alacsonyabb a működési költségük.

A harmadik előny, a befektetői ösztönzés, hiszen a zöld épületekbe fektető ingatlanalapok egyre népszerűbbek. Ezek az alapok nagyon kedvező feltételeket kínálnak mind a hazai, mind a külföldi befektetőknek egyaránt.⁷³

⁷³ Lásd bővebben: KRÜPL LÁSZLÓ, MENCZELESZ ADRIAN, MAGYAR VIKTÓRIA: i. m.; SIMON PÉTER, DEÁK PÉTER: i. m.

6. Zöld pénzügyi termékek – a kereskedelmi bankok szerepe

Szükséges tisztázni, hogy a zöld pénzügyi termékek olyan pénzügyi szolgáltatásokat és kiegészítő pénzügyi termékeket jelentenek, amelyek elsődlegesen a környezetvédelmi szempontokra és a fenntarthatóságra összpontosítanak. A kereskedelmi banki szektor is észrevette, hogy Magyarországon a fogyasztókat csak jelentős mértékű kamattámogatásokkal lehet a fenntarthatóság felé terelni a pénzügyek világában.

Különböző kutatások eredményei azt mutatják, hogy a 15 százalék az a mérték a törlesztőrészlet-kedvezmény tekintetében, amelynél a hitelt felvenni szándékozók többsége a zöld hitelek mellett döntene. A probléma ezzel az, hogy ez a szám csak úgy érhető el, hogy jelentős mértékű kamatkedvezményt kell nyújtaniuk a bankoknak, amely nagyban rontaná a jövedelmezőségüket, így kijelenthető, hogy gyakorlatilag ez állami támogatás nélkül nem megvalósítható.

A dolgozat közjogi hangvétele okán nem tér ki arra, hogy ismertesse az egyes bankok feltételrendszereit, illetve, hogy mely bankok, milyen konstrukciókat alkalmaznak. Csak említésszinten kerül taglalásra egy-egy kereskedelmi banki szolgáltatás, illetve egy online adatbázisból lekérdezhető összehasonlításra fog sor kerülni. Amiket szeretnék kiemelni, azok a zöld lakáshitelek, amelyeknél a kereskedelmi bankok versenyeztek egymással, ám a már előző fejezetben említett Zöld Otthon Program keretei által biztosított különféle konstrukciók már nem elérhetőek.⁷⁴ Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Bank 2023. áprilisában bejelentette⁷⁵ a *Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelt*.⁷⁶ Az alábbi két ábra megmutatja, hogy egy 20 éves futamidő esetében egy új lakás vásárlásra felvett 30 millió forintos Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel THM-je hogy alakul, illetve ugyanezekkel a feltételekkel egy „sima” lakáshitel (használt lakás vételére) THM-ének mennyi a mértéke. Mindkét összehasonlításhoz ugyanazt a kalkulátort⁷⁷ használtam.

⁷⁴ Lásd bővebben a témához kapcsolódó cikkekben: Vége a jó világnak: elapad a szuperkedvezményes zöldhitel-forrás https://privatbankar.hu/cikkek/szemelyes_penzugyek/vege-a-jo-vilagnak-elapad-a-szuperkedvezmenyes-zoldhitel-forras.html (2024. 11. 21.); NAGY LÁSZLÓ NÁNDOR: Délibáb volt a zöld hitel újranyitás, lépést váltott a lakáshitelek kamatemelése <https://tudastar.money.hu/hir/20220422/delibab-volt-a-zold-hitel-ujranyitas-lepest-valtott-a-lakashitelek-kamatemelese/> (2024. 11. 21.)

⁷⁵ Lásd bővebben: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel, <https://minositetthitel.hu/> (2024. 11. 21.)

⁷⁶ Lásd bővebben a témához kapcsolódó cikkekben: NAGY BOTOND: Hódító útra indultak a zöld lakáshitelek, milliókat spórolhatsz rajtuk <https://www.portfolio.hu/bank/20230605/hodito-utra-indultak-a-zold-lakashitelek-milliokat-sporolhatsz-rajtuk-619464> (2024. 11. 21.); Megjötték a kedvezményes zöld lakáshitelek <https://www.origo.hu/gazdasag/20230831-zold-minositett-fogyasztobarat-lakashitel-bank-ingatlan.html> (2024. 11. 21.)

⁷⁷ <https://bank360.hu/> (2024. 11. 21.)

Zöld kamatkedvezményrel az energia megtakarítás felé			
CIB BANK CIB 10 Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel	Törlesztőrészlet 241 543 Ft Kamatperiódus: 10 év	THM 7,76%	Visszafizetendő 57 976 920 Ft
Futamidő: 120-360 hó Éves kamat: 7,39-7,99% THM: 7,76-8,41%	Információ	Hitel teljes díja: 27 976 920 Ft Kamat: 27 970 320 Ft, Kezdeti díj: 6 600 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK
Bank360 TIPP			
ERSTE Piaci kamatozású Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel 10 éve...	Törlesztőrészlet 243 332 Ft Kamatperiódus: 10 év	THM 7,88%	Visszafizetendő 58 479 720 Ft
Futamidő: 120-360 hó Éves kamat: 7,69-7,89% THM: 7,84-8,28%	Információ	Hitel teljes díja: 28 479 720 Ft Kamat: 28 399 680 Ft, Kezdeti díj: 12 600 Ft, Folyamatos díj: 67 440 Ft	RÉSZLETEK
MBH BANK MBH Zöld Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel	Törlesztőrészlet 244 767 Ft Kamatperiódus: fix	THM 7,91%	Visszafizetendő 58 744 080 Ft
Futamidő: 60-360 hó Éves kamat: 7,64-7,64% THM: 8,11-8,28%	Információ	Hitel teljes díja: 28 744 080 Ft Kamat: 28 744 080 Ft, Kezdeti díj: 0 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK

Forrás: Bank360.hu

Akár 40 000 Ft jóváírással			
CIB BANK CIB Végig Fix	Törlesztőrészlet 247 152 Ft Kamatperiódus: 20 év	THM 8,08%	Visszafizetendő 59 323 080 Ft
Futamidő: 132-240 hó Éves kamat: 7,69-7,99% THM: 8,08-8,48%	Információ	Hitel teljes díja: 29 323 080 Ft Kamat: 29 316 480 Ft, Kezdeti díj: 6 600 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK
Raiffeisen Bank Raiffeisen MindigFix 20 lakáshitel	Törlesztőrészlet 271 850 Ft Kamatperiódus: 20 év	THM 9,49%	Visszafizetendő 65 244 000 Ft
Futamidő: 240-240 hó Éves kamat: 9-10,20% THM: 9,33-10,69%	Információ	Hitel teljes díja: 35 244 000 Ft Kamat: 35 244 000 Ft, Kezdeti díj: 0 Ft, Folyamatos díj: 0 Ft	RÉSZLETEK

Forrás: Bank360.hu

Végezetül szükségesnek tartom kiemelni a zöld kötvényeket. Az első zöld kötvény kibocsátása 2020. június 2-án ment végbe, ami egy 15 éves futamidejű, euróban megnevezett kötvény volt, melyet kifejezetten nagy érdeklődés övezett.⁷⁸ Ennek eredményeképpen megjelentek a forintban denominált Zöld Magyar Államkötvények 2021. április 22-én, melyet jogi személyek mellett természetes személyek is vásárolhatnak, ám ezeknek a megtérülése több, mint 10-20 évet jelenthet.⁷⁹

A Magyar Nemzeti Bank aktívan támogatja a hazai vállalati kötvények piacát, bemutatva a különbségeket a kibocsátók és jellemzőik között. A vállalati kötvények adósság jellegű értékpapírok, amelyeket a vállalatok tőkejavításra, beruházásra, adósság-refinanszírozásra vagy vállalatfelvásárlásra használnak. Ezeket a befektetők kölcsönadják a kibocsátónak, cserébe

⁷⁸ NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: i. m. 8. o.

⁷⁹ Lásd bővebben: Zöld pénzügyi megoldások Zöld befektetések <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/csaladi-zold-penzugyek/zold-penzugyi-megoldasok/zold-befektetesek> (2024. 11. 21.)

kamatfizetésekért és tőketörlesztésért. A jelzálogleveleket jelzálogbankok bocsátják ki, általában lakossági és kereskedelmi ingatlanokkal fedezve. Az MNB támogatása révén a vállalati- és jelzálogkötvénypiac dinamikusan fejlődik Magyarországon. Az Magyar Nemzeti Bank Növekedési Kötvényprogramjának hála a vállalati kötvénypiac kifejezetten növekedett, és a zöld kötvények piaca is kialakult, ami a fenntarthatóságot segíti elő. Az Magyar Nemzeti Bank Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programja a jegybanki támogatást a zöld jelzálogkötvények piacának fejlesztésére összpontosítja, hozzájárulva a zöld jelzáloghitelezési folyamatokhoz és az energiahatékonyságú ingatlanok építéséhez.⁸⁰

⁸⁰ BÉCSI ATTILA, BOGNÁR GERGELY, VARGA MÁRTON: A magyarországi zöldkötvény-ökoszisztéma és a kapcsolódó jegybanki programok in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022), 69-72. o.; KISS-MIHÁLY NORBERT, KOLOZSI PÁL PÉTER: Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erlso-everol.pdf> (2024. 11. 21.)

7. Összegzés, következtetések, de lege ferenda javaslatok

A teljes összképet tekintve arra a következtetésre jutottam, hogy Magyarországon a jogi szabályozás „*up-to-date*” a *zöld befektetések finanszírozása terén*. Mind a fiskális-, mind a monetáris politika „*zöld útra*” próbálja terelni a magánszemélyeket és a vállalkozásokat egyaránt. Természetesen, ha magát a *klímaváltozást*, mint globális folyamatot nézzük, akkor a dolgozatban említetteken kívül számos megoldást ki kell még találni és alkalmazni ahhoz, hogy valóban jelentős sikereket érhessünk el. A legfontosabb, hogy *globális szinten* hozzanak olyan döntéseket, amelyek alapján még hatékonyabban kezelje ezt a helyzetet mind az *emberiség általában*, mind az *egyes országok*.

Valójában az lenne a legideálisabb helyzet, hogy ha az egyes országok között verseny alakulna ki a *fenntarthatóság* terén. 2024-ben egyesek akár el is mosolyodhattak az előző mondatot olvasva, ám arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy ez nem naiv elképzelés, hanem akár a legnagyobb *esélyünk*, hiszen alapjaiban kell megváltoztatni az embereknek a hozzáállását ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódóan, és akkor lehetnek majd igazán nagy változások.

Egy dolog biztos: a pénzügyi rendszer és a tőkepiac megreformálása elengedhetetlen a siker érdekében. Jelenleg Magyarországon az a jelenség van érvényben, hogy a befektetők nagy része még fél százalék hozamról sem mondana le csak azért, mert fenntarthatóbb egy másik befektetési lehetőség⁸¹. Ettől a tényről eltekintve azért meg kell említeni, hogy azok, akik rutinosabb befektetők és „*up-to-date*”-ek, azok már tudatosan olyan befektetéseket választanak, amelyek *zöldek*, hiszen ők tudják, hogy a jövő ebben van.

Véleményem szerint mind régiós- mind világszinten tehát összességében hazánk szabályozása „*up-to-date*”, ugyanakkor megjegyezném azt is, hogy pénzügyileg jobban kellene ösztönözni a magánszemélyeket arra, hogy *zölden* fektessék be pénzüket. Az államháztartásból több forrást kellene irányítani a fenntartható projektekbe, illetve több állami támogatást kellene nyújtani azok számára, akik *ténylegesen* fenntarthatóan végeznek el *ténylegesen fontos* feladatokat.

Az ingatlanok területe kulcsfontosságú kérdéskör. Az én véleményem az, hogy a zöld ingatlanoknál nem csak adókedvezményt, de illetékedvezményt, sőt, adott esetben

⁸¹ Portfolio: Hasítanak a zöld befektetések – A hozamról sem kell lemondani (Szege György, az MBH Bank ESG és fenntarthatósági vezetője és Kovács László Viktor, az MBH Alapkezelő üzletfejlesztési és értékesítése igazgatója) - <https://open.spotify.com/episode/0CxHswxs8w1oTR7nyPRn6x?si=4UzBMRa9RsK4Vr73JWu2iQ> (2024. 11. 02.)

illetékmentességet is kellene eszközölni. Az ingatlan energetikai tanúsítványának minősítése szabja meg az illeték mértékét és ne az ingatlan értéke! Amennyiben valaki „AA++” minősítéssel rendelkező ingatlant *vásárol*, ne fizessen vagyonszerzési illetéket! Az állam be fogja szedni ezt a pénzösszeget máshol, mégpedig SZJA formájában az eladótól. Az eladó vagy a bérbeadó számára is *kedvezőbb* adózási feltételeket kellene biztosítani.⁸²

A célja ennek az egész folyamatnak az lenne, hogy *ténylegesen* zöld beruházásokat hajtsanak végre a jövőbeli eladók vagy bérbeadók az általuk tulajdonolt ingatlanon/ingatlanokon, hiszen azáltal, hogy az ingatlanuk *zöldebb*, magasabb vételi ajánlatokra, illetve bérleti díjakra számíthatnak és ezzel egyidejűleg kedvezőbb adózás alá is esnének. Ez egy úgynevezett „win-win” szituáció lenne mindenkinek, hiszen az állam is jól járna ezzel, mert az értéknövekedés által még alacsonyabb adókulcs mellett is több bevételre tehetne szert.

⁸² Természetesen ezt arra esetre értem, ha az eladó az ingatlan szerzésétől számított öt éven belül adja el az ingatlant.

8. Irodalomjegyzék

Felhasznált szakcikk, szakkönyvek:

ANNE KELLY: ESG is investment strategy in Environmental Law Reporter; 8-2023

ARADVÁNYI PÉTER, BALÁZS FLÓRA, LÓRÁNT BALÁZS: Nemzetközi fejlemények a zöld jegybanki

programok és gyakorlatok terén in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022);
<https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erso-everol.pdf>

BÉCSI ATTILA, BOGNÁR GERGELY, VARGA MÁRTON: A magyarországi zöldkötvény-ökoszisztéma és a kapcsolódó jegybanki programok in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022).;
<https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erso-everol.pdf>

BÉLYÁCS IVÁN: A befektetések és a tőkepiac (2013)

BERNARD LIETAER, CHRISIAN ARNSPERGER, SALLY GOERNER, STEFAN BRUNNHUBER: Pénz és fenntarthatóság – A hiányzó láncszem; VII. fejezet: Példák magánkezdemenyezésű megoldásokra

BETLHENDI ANDRÁS – PÓRA ANDRÁS: Lakossági zöldpénzügyek: fókuszban a kereslet in Pénzügyi Szemle, 2021/3;

BORKÓ TAMÁS, HERBERT EVELY, HORVÁTH BALÁZS ISTVÁN: Egy új piaci szegmens létrejötte: A hazai zöld jelzáloglevél-piac jegybanki ösztönzése in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022);
<https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkozta-erso-everol.pdf>

BOTOS KATALIN, HALUSTYIK ANNA, KOVÁCS ERIKA, PETRIK FERENC, RUSZNÁK TAMÁS, TOMORI ERIKA: Bankjog (2003);

DEÁK VIKTÓRIA: MNB Zöld Program in Polgári Szemle 17. évf. 4–6. szám, 2021,

ELEKES ANDREA: Fenntartható növekedés – fenntartható pénzügyi szolgáltatások az Európai Unióban. Pénzügyi Szemle, 2018/3

HARAN C: Political economy of green finance: Analysing its effect on the development of legal framework in: Indian Journal of Integrated Research in Law; Volume III Issue III;

HERMANN VERONIKA: Az egészséges környezethez való jog átfogó védelme az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában; Doktori értekezés (2016)

HORVÁTH ÁRON, KISS HUBERT JÁNOS, MCLEAN ALIZ: Hat-e a lakóingatlanok ára az energiahatékonyság? in Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. szeptember

JACSÓ JUDIT: Compliance menedzsment szerepe és jelentősége a vállalatokon belül (MJSZ, 2020. 4. Különszám, 72-82. o.)

JAVIER EL-HAGE: Are mandatory ESG disclosures the solution to misleading ESG ratings?

JULI PONCE: Nudging's Contributions to Good Governance and Good Administration – Legal Nudges in Public and Private Sectors, (with: Foreword by Ismael Peña-López, Preliminary Considerations by Cass R. Sunstein, Afterword by Ricardo Rivero Ortega)

KOLOZSI PÁL PÉTER – LADÁNYI SÁNDOR – STRAUBINGER ANDRÁS: Pénzügyi eszközök klímakockázatának mérése – Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat in Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 1. szám

KOLOZSI PÁL PÉTER, LADÁNYI SÁNDOR, STRAUBINGER ANDRÁS: Módszertani kihívások és jegybanki gyakorlat in Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 1. szám, 2022. március; <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-21-1-je1-kolozsi-ladanyi-straubinger.pdf>

KOMLÓSSY LAURA – WINKLER SÁNDOR: A zöld lakáshitel-piac ösztönzése: az NHP Zöld Otthon Program in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében, A Magyar Nemzeti Bank tanulmánykötete a zöld monetáris politikai eszköztár első évről, <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkoztar-első-everol.pdf>;

LÓRÁNT BALÁZS, SZABADKAI DÁNIEL: A zöldkötvény standardok, mint a fenntartható finanszírozás alapjai in Monetáris politika a fenntarthatóság jegyében (2022).; <https://www.mnb.hu/letoltes/monetaris-politika-a-fenntarthatosag-jegyeben-a-magyar-nemzeti-bank-tanulmanykotete-a-zold-monetaris-politikai-eszkoztar-első-everol.pdf> (2023.11.26.)

MARINKÁS GYÖRGY: Az egészséges környezethez való jog, mint alapvető emberi jog – Lehetséges megközelítések az egyes emberi jogvédelmi mechanizmusok gyakorlata alapján, különös tekintettel az őslakos népeket érintő kérdésekre in: Agrár- és Környezetjog; 2020. 29. szám

MATOLCSY GYÖRGY: A gazdasági, a társadalmi, a pénzügyi és a környezeti fenntarthatósági szempontok megjelenése a Magyar Nemzeti Bank gyakorlatában in Pénzügyi Szemle 2022/3

MATOLCSY GYÖRGY: A versenyképesség mint a fenntarthatóság meghatározó feltétele in Pénzügyi Szemle (2020), 65 (2. különszám)

MATOLCSY GYÖRGY: Fejlesztő állam és bővülő piac. *Növekedés.hu*, 2020. július 13., <https://novekedes.hu/mag/matolcsy-gyorgy-fejleszto-allames-bovulo-piac>

NAGY ZOLTÁN – SEREG PÉTER: A pénzügyi közvetítőrendszer a környezetvédelem szolgálatában, avagy a zöld pénzügyi megoldások in Pro Futuro; 2022/2/12400 8. o.

PÁNOVICS ATTILA: A fenntartható finanszírozás felelőssége – újabb lépések az Európai Beruházási Bank elszámoltathatósága érdekében (EJ, 2023/4., 30-36. o.)

PINTÉR ÉVA – DEUTSCH NIKOLETT: A fenntartható fejlődés elvei és azok érvényre jutása a banki gyakorlatban (I. rész) in Vezetéstudomány XLII. Évf. 2011. 12. Szám

SEBESTÉNY GÉZA: A jövő jegybankja zöld – Fenntarthatóság és monetáris politika Magyarországon in Hitelintézeti Szemle, 21. évf. 4. szám, 2022. december

TÓTH BALÁZS, LIPPAI-MAKRA EDIT, SZLÁDEK DÁNIEL, KISS GÁBOR DÁVID: Az ESG-információk hozzájárulása az európai bankok pénzügyi stabilitásához in Pénzügyi Szemle 2021/3

VALKÓ LÁSZLÓ: Fenntartható/környezetbarát fogyasztás és a magyar lakosság környezeti tudata in A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai, 18. szám; https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/8320/1/Bethlendi-P%C3%B3ra_21_3_M.pdf

Felhasznált források a Magyar Nemzeti Bank weboldaláról

A Magyar Nemzeti Bank 2023. évi Környezetvédelmi nyilatkozata; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-kornyezetvedelmi-nyilatkozat-2023-hun-vegleges.pdf>

<https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer>

<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/csaladi-zold-penzugyek/zold-penzugyi-megoldasok/zold-befektetesek>

<https://www.mnb.hu/greenfinance>

<https://www.mnb.hu/greenfinance/esemenyek>

<https://www.mnb.hu/greenfinance/kepzesek>

<https://www.mnb.hu/letoltes/lakossagi-zold-hitelezes-magyarorszagon.pdf>

<https://www.mnb.hu/zold-otthon-program>

Magyar Nemzeti Bank: Civil Konzultáció A környezetileg is fenntartható gazdasági növekedés elősegítéséről 4. o.; <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-penzugyek-civil-konzultacio-osszefoglalo-tanulmany.pdf>

Egyéb felhasznált internetes források

https://adozona.hu/2023_as_adovaltozasok/afatorveny_uj_epitesu_ingatlan_5_szazalekos_IN0JJF

<https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-summary-and-minutes/2022/february-2022>

<https://www.bankofengland.co.uk/markets/greening-the-corporate-bond-purchase-scheme>

<https://bank360.hu/>

<https://bank360.hu/blog/5-szazalek-lakasafa-kedvezmeny>

<https://beconomist.hu/gyik>

<https://climatescenarios.org/primer-legacy/what-are-climate-change-scenarios>

https://climatestrategy.es/en/informe_15.php

<https://eco.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/gtk-2023-oktober/bovul-mnb-szte?objectParentFolderId=26018>

<https://webshop.opten.hu/gls-general-logistics-systems-hungary-csomag-logisztikai-kft-c1309111755.html>

<https://gtk.nje.hu/hirek/2023-08-04-trendi-valaszthato-kurzusok-a-gtk-n>

<https://www.bib-edu.hu/kurzusok?page=0>

<https://www.bib-edu.hu/rolunk>

<https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-renewable-energy/hungary>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/paris-agreement/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/green-deal/>

<https://epitesijog.hu/11812-uj-lakasok-afaja-ket-ev-hosszabbitas-az-5-os-afakulcsra-2028-vegeig-torteno-meghosszabbitas-varhato>

<https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/bcreg20201215a.htm>

<https://www.iea.org/policies/13946-renewable-energy-support-scheme-metar-2021>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/zoldgazdasag/index.html>

<https://www.lidl.hu/c/e-tolto/s10018220>

<https://www.metropolitan.hu/kurzus/penzugyi-szabalyozasi-es-felugyeleti-szakember-sztk>

<https://minositetthitel.hu/>

<https://www.portfolio.hu/bank/20240924/elkapkodtak-a-befektetok-az-mbh-jelzalogbank-zold-jelzalogleveleit-711887>

<https://www.schoenherr.eu/content/esg-in-action-how-esg-is-influencing-the-hungarian-office-real-estate-submarket/>

<https://www.s-rminform.com/latest-thinking/genderwashing-an-esg-risk-international-womens-day>

<https://www.tisztajovo.hu/fogalomtar/klimaszcenariok>

<https://www.visualcapitalist.com/the-most-carbon-intensive-sectors-in-the-world/>

<https://webshop.opten.hu/gls-general-logistics-systems-hungary-csomag-logisztikai-kft-c1309111755.html>

Zöld kötvény kibocsátási potenciál felmérése és az EU Fenntartható Pénzügyi Taxonómia használhatóságának vizsgálata – Vállalati felmérés a fenntartható finanszírozásról Magyarországon – Letölthető tanulmány (Deloitte, 2021.); <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiahordozok/articles/mnb-vallalati-felmeres-a-fenntarthato-finanszirozasrol-Magyarorszagon.html>

Felhasznált újságcikkek

<https://hirado.hu/kulfold/cikk/2023/03/17/ujabb-amerikai-bank-kerult-a-csod-szelere-a-penzugyi-vilag-lelegzetvisszafojtva-koveti-a-fejlemenyeket>

<https://www.investopedia.com/terms/p/public-private-partnerships.asp>

https://privatbankar.hu/cikkek/szemelyes_penzugyek/vege-a-jo-vilagnak-elapad-a-szuperkedvezmenyes-zoldhitel-forras.html

<https://tudastar.money.hu/hir/20220422/delibab-volt-a-zold-hitel-ujranyitas-lepest-valtott-a-lakashitelek-kamatemelese/>

<https://www.origo.hu/gazdasag/20230831-zold-minositett-fogyasztobarat-lakashitel-bank-ingatlan.html>

<https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20230313/ujabb-nagybank-jelentett-csodot-rendkivuli-bankvalsagellenes-lepesek-johetnek-1134943#i>

<https://www.portfolio.hu/bank/20230605/hodito-utra-indultak-a-zold-lakashitelek-milliokat-sporolhatsz-rajtuk-619464>

A témához kapcsolódó meghallgatott előadások, podcastek

BATTA JUDIT – Vállalati hitelek, zöld pénzügyek – előadás a Pénzügyi Jogi Akadémia (Budapest Institute of Banking) keretein belül – (Budapest, 2023. február 17.)

Pénzügyi Jog 1. előadás, Nagy Zoltán előadása (Miskolci Egyetem, 2023. 11. 27.)

Portfolio: Hasítanak a zöld befektetések – A hozamról sem kell lemondani (Szege György, az MBH Bank ESG és fenntarthatósági vezetője és Kovács László Viktor, az MBH Alapkezelő üzletfejlesztési és értékesítése igazgatója) - <https://open.spotify.com/episode/0CxHswxs8w1oTR7nyPRn6x?si=4UzBMRa9RsK4Vr73JWu2iQ> (2024. 11. 02.)

Felhasznált jogszabályok:

9/2023. (V. 25.) ÉKM rendelet az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról (<https://njt.hu/jogszabaly/2023-9-20-8X>)

1997. évi XXX. törvény a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700030.tv>

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>)

2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300237.tv>)

2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300139.tv>)

2020/852 Rendelet a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról – (<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/assessing-environmentally-sustainable-investments.html>)

Európai Zöld Megállapodás (https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu)

Párizsi Megállapodás ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:22016A1019(01)))